THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JAN 4

JEWISH CANADIAN DAILY Circulated All Over CANADA And Abroad

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

פּאליטיש אומאפּהענגיג נאציאנאל

א צייטונג וועלכע גיט פרייהייט פון אויסדרוק צו אלע שיכטען.

VOLUME XVIII No 7759 — Friday, January 1st, 1932 — זונען אונטערגאנג: 4.49 א זייגער. — טאראנטא, פרייטאג דער 1־טער יאנואר, 1932. יום ו', כ"ב טבת, פרשה שמות, תרצ"ב. — PRICE THREE CENTS

אין פּאליטישן שמעלץ - טאפּ

יעמוד רב אברהם, רב יצחק, רב משה, רב יעקב, צום שטים־קאסטען!

היינט באקומען אויך אן עליה פרויען וועלכע זענען עלטער פון 21 יאהר. אייך קומט דער כבוד, איהר זענט היינט די אויבערשטע פון סמעטענע.

היינט בוקען זיך צו אייך אלע פּאליטישענס.

היינט פיהרט מען אייך אויף אויטאמאבילען און מען שמייכעלט צו אייך. מארגען, אדער נאך פריהער, גלייך ווי איהר שטימט אפּ, האט ער אייך אין דער ערד.

אפשר וואלט איהר געקומען צום שכל און נעהמט פריהער דעם פּאליטישען אין דער ערד?....

איידער ער זאל שפּעטער פון אייך לאכען, לאכט זיך אויס פון איהם יעצט, נעהמט אליין שטימען, און שטימט ווי אייער געוויסען דיקטירט אייך.

שטימט פאר דעם, וועלכער וועט זיין א שטאלץ פאר אייך. שטימט פאר דעם, וועלכער איז א כבוד פאר זיי אליין, פאר אייך און פאר דער גאנצער אידישער טאראנטא. שטימט פאר אלדערמאן נייטען פיליפּס.

* * *

די פּאליטישענס קלייבען זיך סיי־ווי־סיי ארויסצוגעהן פון די "ביזנעס". זיי טענה'ן, נעבאך, אז זינט דער געוועזענער יעאטער "אונטערשטופּער" און יעצטיגער פּרעסער איז אריין אין פּאליטיק איז די "פּאליטישען ביזנעס" אריין אין חזיר מארק און איז ניט ווערט קיין גראשען. עס איז "טר־טשיפּ".

* * *

שטימט ווי בירגער און ווי אידען. שטימט ווי שטאלצע אידען.

שטימט פאר נייטען פיליפּס אלס אלדערמאן אין ווארד 4.

* * *

די אידען פון ווארד פינף האבען דאס יאהר א פּראכטפולע געלעגענהייט צו דערוועהלען א אידען צום סיטי קאנסיל. בלויז איין זאך איז נויטיג — יעדער אידישער שטים־געבער זאל ארויסגעהן און שטימען הערי טייט פאר אלדערמאן.

* * *

אלע גיבען צו, אז אלדערמאן רזשיי. דזשיי. גלעס איז דערוועהלט. עס איז דאריבער נאך נויטיג איין זאך, דערוועהלען אלדערמאן נייטען פיליפּס און מיר זענען זיכער מיט פארטרעטערשאפט אין סיטי קאנסיל אין 1932.

* * *

די אידען וועלען האבען א גוט יאהר ווען זיי וועלען האבען גוטע פארטרעטערשאפט אין סיטי קאנסיל אין 1932. א מעאר האבען מיר א גרייטען, א שטימע פאר עקס־קאנטראלער קלאוד פּירס, וועט אונז באפעסטיגען אין דער באארד אף קאנטראל.

* * *

ביי אידען איז היינט קורץ־פרייטאג. די שטים פּלעצער וועלען זיין אפען פון 10 אין דער פריה ביז 6 פארנאכט. אידען אבער דארפען זיך פעדערען צוליעב שבת און שטימען אזוי שנעל ווי די שטים־פּלעצער עפענען זיך. ווארט ניט ביז ליכט־צינדען, שטימט פאר פריה און שטימט פאר נייטען פיליפּס.

* * *

די, וועלכע ווילען העלפען אלדערמאן נייטען פיליפּס דארפען בלויז טעלעפאנירען עדעלייד 7424 אדער עדעלייד 7425.

* * *

יא, מיר קענען אייך אפּגעבען א גרוס פון "מאפּסיקען", ער האט שוין געמאכט פארבאריטונגען זיך צו פּרעהען מיט זיין ע איבער נייטען פיליפּס. די אנשטענדיגע אידען פון ווארד 4 האבען אבער נאך ניט געזאגט זייער ווארט. און ווען זיי וועלען עס זאגן, וועט "מאפּסיק" פליהען צו אלרע־שווארץ יאהר צוזאמען מיט 1931

* * *

די אונטערוועלט אין ווארד 4 מוז באקומען א טויט־קלאפּ. דער גרעסטער קלאפּ פאר איהר איז א שטימע פאר אלדערמאן נייטען פיליפּס. און האט מיר אייך א גוטען 1932.

איך אפּעליר!

אידען פון ווארד פיער, מענער און פרויען!

איך אפּעליר צו אייך, ארויסצוקומען און שטימען פאר מיר, אלס אלדערמאן פון ווארד 4.

אכט יאר האב איך אייך פארטראטען עהרליך און אויפריכטיג. איך האב געגעבען אלעס וואס איך האב פארמאגט אין זיך אויף יעדען געביט. אייערע אינטערעסען זענען געווען מיינע אינטערעסען, ווייל איך בין איינער פון אייך.

מיין רעקארד אין סיטי קאנסיל איז זויבער־ריין. דריי יאהר בין איך געווען פארזיצענדער פון דער שטאדטישער לעגיסלאטור קאמיסיע.

מיין אידישקייט איז א שטאלץ פאר מיר, ווייל איך האב אלע מאל שטאלצירט מיט דעם, וואס איך בין א קינד פון אידישען פאלק, געבוירען און דערצויגען געווארען אין אידישען גייסט און אידישער טראדיציע, וועלכע זענען פאר מיר א היילינגטום.

מיין לעבען איז דאס לעבען פון טאראנטאר אידישען ישוב, אויף אלע געביטען, געזעלשאפטליך און סאציאל.

זאל מיין לעבען אין עפענטליכען לעבען ריידען פאר מיר. זאלען ריידען די, וועלכע זענען געקומען אין קאנטאקט מיט מיר. זאלען ריידען די, וועלכע זענען טעגליך געקומען אין סיטי האל, און אין מיין פריוואטען אפיס. אלעס וואס איך האב געטאן איז געווען אין גייסט, פיהלענדיג, אז איך בין א אידישער פארטרעטער, און אז די ניט־אידישע טאראנטא קוקט אויף מיר ווי אויף אזעלכען. איך האב אויפגעהאלטען די אידישע רעפּוטאציע און דעם אידישען שעהנעם נאמען. דער פאקט איז, אז מיין רעקארד איז אונבאפלעקט פאר אכט יאהר צייט.

איך גלויב, אז איך האב פארדינט ביי אייך. איהר זאלט ארויסקומען היינט און געבען אייער שטימע פאר מיר. ניט נאר אליין, נאר זעהן, אז אייך אייערע פריינט זאלען עס טאן. דאס וועט מיר געבען מעהר מוט צו דינען אייך מיט מעהר ענערגיע, מיט מעהר איבערגעבענהייט, הארציגקייט און קוראזש.

איך בין אלע מאל געשטאנען אויף מיין פאסטען ווי א געטרייער סאלדאט פאר אונזערע אלעמענס אינטערעסען. איך האב אונטערשראקען אלע מאל געקעמפט געגען יעדער פארמע פון אנטיסעמיטיזם.

איך פארפליכטע זיך, אויב דערוועהלט, צו האלטען טייער דעם אידישען נאמען, פארטיידיגען דעם אידישען גוטען שטאנד, דערהויבען דעם אידישען כבוד, ווי א שטאלצער איד.

האפענדיג, אז איהר וועט מיר ווייטער שיינקען אייער צוטרויען,

פארבלייב איך,

מיט דרך ארץ,

אלדערמאן נייטען פיליפּס, קיי. סי.

אנטיסעמיטישע אגיטאטאָרם אין סאוויעטישע פאבריקען ווערען שווער באשטראפט

אגיטאציע־אנפיהרער ארויסגעווארפען פון דער פאבריק און אויסגעשלאסען פון קאמוניסטישער פארטיי. — מינסקער קאמוניסטישע פארטיי זוכט צו בייטען די אידישע און קריסטליכע פּראפעסיעס, כדי צו אויסראטען שאוויניזם און אנטיסעמיזם אין רוסלאנד.

מאסקווע, דעצ.31, (איטא).

די מינסקער קאמוניסטישע פארטיי האט היינט באשלאסען, אז כדי צו אויסראטען דעם געפיהל פון נאציאנאליזם און שאוויניזם אינ'ם פּראלעטאריאט און כדי צו אויפהויבען די אינטערנאציאנאלע פּראלעטארישע סאלידאריטעט, זאל פארגרעסערט ווערען די צאהל פון ניט־אידישע ארבייטער אין „אידישע פּראפעסיעס" ווי שניידעריי, שוסטעריי און האנדעל, און אין דער זעלבער צייט זאלען מעהר אידען באשעפטיגט ווערען ביי אייזענבאהנען, פאסט־אפיסעס און ד. גל.

דער דאזיגער באשלוס איז א רעזולטאט פון אן אונטערזוכונג וועגען דעם אנטיסעמיטיזם אין דער פעקטארי קאמורנאר, וואו דער קאמוניסטישער ארבייטער פּיעסקעוויטש האט זיך אויסגעדריקט, אז ער באדויערט וואס ער איז ניט געבוירען געווארען א איד, ווייל ער וואלט דאן געהאט בעסערע פּריוויליגיעם.

פּיעסקעוויטש האט אנגעפיהרט אן אנטיסעמיטישען קאמפּיין אין דער פאבריק, אויפ'ן גרונט וואס אידען ווערען בעסער באהאנדעלט.

די אונטערזוכונגס קאמיסיע האט אויך אויפגעלייזט די האלץ־אויפזעהער געזעלשאפט, פארדאמענדיג דעם סעקרעטאר, און זי האט אויך אנטזאגט א מיטגליד פון דער מוניציפּאלער קאנטראל קאמיסיע. זי האט אויך פארדאמט די גאנצע קאמוניסטישע אפּטיילונג פון דער פאבריק פאר טאלערירען שאוויניזם און אנטיסעמיטיזם אין זייערע רייען.

דער סעקרעטאר פון דער פאבריק'ס קאמוניסטישער פארטיי איז אנטזאגט געווארען, און ער איז ארויסגעווארפען געווארען פון דער קאמוניסטישער פּארטיי.

חזן וואלאדאווסקי דאווענט שבת מברכים

חזן ב. וואלאדאווסקי מיט זיין כאר דאווענט שבת מברכים שחרית און מוסף אין דער מיקאל סטריט שוהל.

אפּיעל צו באיקאטירן אידישע געשעפטן פארשפּרייט איבער זשענעווא

זשענעווא, דעצ 31, (איטא).

אן אפּיעל צו באיקאטירן אלע אידישע געשעפטען וועלכע אקופּירן אלע הויפּט גאסען אין זשענעווא, און צו שטיצען אויסשליסליך די סוחרים פון דער אייגענער ראסע, איז היינט פארשפּרייט געווארען אין יעדען הויז, מיט דער אונטערשריפט פון דזש. ע. ע. גראסס, דער רעדאקטאר פון דעם לאקאלען אנטיסעמיטישען בלעטל.

דער אפּיעל שטרייכט אונטער די סקאנדאליעזע האנדלונג פון די פּאסטער־קאמפּאניעס. עס ווערט אויך אנגעוויזען אינ'ם אפּיעל, אז ווען די זעלבע פּאסטערס זענען אויפגעשטעלט געווארען אויף אויטאמאבילען און זענען געפיהרט געווארען איבער די גאסען פאר די אנטיסעמיטען, האט זיך די פּאליציי אריינגעמישט און האט קאנפיסקירט די פּאסטערס. דאס צייגט אז אפילו די פּאליציי איז אונטער'ן אידישען איינפלוס.

דער אפּיעל עצה'ט די אידען צו קויפען רייזע טיקעטס נאך מאסקווע אדער ירושלים, אבער עס איז פאר זיי נישא קיין פּלאץ אין שווייצאריע.

נאך פארסעלס מיט באמבעס אנטדעקט

קליוולאנד, אהייא, דעצ. 1.

א דינאמיט־באמבע איינגעוויקעלט אין א פּעקעל איז היינט דעליווערט געווארען צום איטאליענישען קאנסול אין קליוולאנד, גראף בוזי גראדעניגא.

פּאליציי זאגט אז עס איז געווען בלויז א נס וואס די באמבע האט ניט עקספּלאדירט.

אנגעזעענע קאנאדער שטאטסמאן, סער פאסטער געשטארבען

אטאווא, דעצ. 31.

מיט דעם טויט פון רייט האנ. סער דזשארדזש ע. פאסטער, וועלכער איז דא נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 84 יאהר, איז פארשוואונדען פון קאנאדע'ס פּאליטישער ארענא איינער פון די עלטסטע און אנגעזעהענסטע פּאליטיקער אין לאנד.

ער איז געשטארבען נאך א פארביטערטען קאמף צום לעבען, אבער דער טויט האט איהם גובר געווען.

סער דזשאָרדזש איז צוערשט אריינגעטראטען אינ'ם קאנאדער קאבינעט ווען

סער דזשאָרדזש ע. פאָסטער

ער איז אלט געווען 35 יאהר, אין סער דזשאהן מעקדאנאלד'ס קאבינעט. דאס איז געווען אין יאהר 1885. ער איז שפּעטער אויך געווען פינאנץ און האנדעלס מיניסטער און ער האט אנגעהאלטען אויך אנדערע וויכטיגע פּאליטישע אמטען.

באקאנטער אידישער קאמפּאזיטאר, שלמה באך באגעהט זעלבסטמארד

ניו יארק, דעצ. 31, (איטא).

שלמה באך, אן אנגעזעהענער אידישער קאמפּאזיטאר, איז היינט באגאנגען זעלבסטמארד, אויפהענגענדיג זיך אין א צימער פון דעם שערמאן האטעל.

ער האט ניט איבערגעלאזען קיין שום ערקלעהרונג וועגען דער אורזאך פון זיין טהאט, אבער דאס איינציגע וואס מען האט ביי איהם געפונען איז געווען א בריעף צו זיין פרוי און בלויז א ניקעל אין זיין קעשענע.

באך איז אלט געווען 44 יאהר. ער איז געקומען קיין אמעריקע מיט צעהן יאהר צוריק.

עלילת-דם בלבול פיהרט שיער צו א פּאגראם אויף אידען אין פּוילישער שטאדט פּיעטריקאוו

N Y Public Library 476 Fifth Ave NEW YORK N Y

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY 621681A ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS R 1932 L

אויפגערעגטער המון האט געזוכט צו אנהויבען א בלוטיגע [illegible] אויף דער באשולדיגונג, אז אידישער סטאר־קיפּער האט געקידנעפּט [illegible] אינגעל פאר ריטועלע צוועקען. — פאניק צווישען אידען איז געווען [illegible]. — פּאליציי האט גענומען שרייבען א פּראטאקאל ווען דאס אינגעל האט זיך פּלוצלונג אפּגעזוכט.

ווארשע, דעצ. 31, (איטא).

די אומאויפהערליכע העצעס פון די ,,ענדעקעס" און זייער פּרעסע געגען אידען האט היינט שיער געפיהרט צו א שרעקליך אומגליק פאר די אידען פון פּיעטריקאוו, לויט ווי דער היגער ,,מאָמענט" באריכטעט.

ארויסגעקומען איז עס איבער א קריסטליכען 10 יאהריגען אינגעל וועלכער איז אריינגעקומען אינ'ם אידישען געשעפט פון א. ראטביין אויף סטאכאשאווסקא גאס צו קויפען ,,סקייטס".

איידער דעם אינגעל'ס מוטער איז אריינגעקומען אין דעם זעלבען געשעפט איז דאס אינגעל אוועק. אריינקומענדיג אינוועניג און ארומזוכענדיג איהר אינגעל וועלכען זי האט מעהר ניט געקענט געפינען, האט זי באלד אויפגעהויבען א געשריי, אז די אידען האבען איהם געקידנעפּט פאר מצה־צוועקען, ווייל פּסח איז שוין נאהענט.

אן אויפגערייצטער עולם האט זיך תיכף פארזאמעלט און עס איז אנטשטאנען די געפאהר פאר א פּאגראם.

די פּאליציי איז באלד אנגעקומען און האט אנגעהויבען פיהרען אן אונטערזוכונג, אבער בעת די פּאליציי האט געשריבען דעם פּראטאקאל איז דאס אינגעל צוריקגעקומען און ער האט דערקלעהרט, אז ער זוכט ארום די מוטער.

אזוי ארום זענען די אידען פון פּיעטריקאוו אפּגעקומען מיט'ן שרעק בלויז.

,,ענדעקעס" באנייען אנפאלען אויף אידען אין ביאליסטאק

ביאליסטאק. דעצ. 31, (איטא).

א געשלעג איז היינט דא פארגעקומען צווישען אידען און סטודענטען וועלכע זענען דעפּארטירט געווארען פון ביעלץ.

די סטודענטען, אומקעהרענדיג זיך פון זייערע קריסטמעס וואקאציעס האבען ארגאניזירט א ברייטע באיקאט־אגיטאציע. די סטודענטען האבען זיך אויך אוועקגעשטעלט אין דרויסען פון א מוווי־הויז וועלכע באלאנגט צו א אידען, און האבען קיינעם ניט געלאזען אהין אריינקומען.

ווען א אידישער יונגערמאן האט דוקא יא געוואלט אריינקומען, איז ענטשטאנען א געשלעג, און די סטודענטען האבען אנגעהויבען ברעכען פענסטער פון אידישע הייזער.

די פּאליציי איז אנגעקומען, אבער אנשטאט צו ארעסטירן די סטודענטן האט זי גאר ארעסטירט אכט אידען וועלכע זענען נאכדעם באפרייט געווארען אונטער בעיל פון פינף הונדערט ביז פופצעהן הונדערט זלאטים יעדערער.

צו די וועלכע ווילען העלפען אלדערמאן פיליפּס

יעדער איד, מאן און פרוי, וועלכע פיהלען אלס זייער פליכט צו העלפען היינט אלדערמאן נייטען פיליפּס, זאלען זיך מעלדען אין דער קאמיטע רום 254 ספּעדיינע עוו. אדער טעלעפאנירט עדעלייד 7424 אדער עדעלייד 7425.

היטלער רעדט ווידער וועגן זיעג

מינכען, דעצ. 31.

אדאלף היטלער האט אין א ניי יאהר מעסעדזש צו זיינע אנהענגער זיי געווארענט, אז זיי זאלען זיין גרייט צו דורכגעהן דעם גיהנום און אלע פּלאגען ביז זיי וועלען קומען צו זייער זיעג.

היטלער האט זיי אויפגעפאדערט צו באקעמפען דעם באלשעוויזם ביז'ן סוף.

,,געהט צו אייער זיעג ווי העלדען אהן מורא אדער שרעק", האט ער געזאגט. ער האט אבער דערביי נאך אמאל פארזיכערט, אז ער וועט זיך באנוצען מיט געזעצליכע מיטלען.

הינדענבורג מאכט אן אפּיעל

בערלין דעצ. 31.

פּרעזידענט פּאול פאן הינדענבורג, דער אלטער פּרעזידענט פון דייטשלאנד, האט אין זיין ניי־יאהר מעסעדזש אפּעלירט צו דער וועלט צו פארלייכטערן דייטשלאנד'ס רעפּאראציע משא, און ער פאדערט אויך, אז די אנדערע גרויסע מעכטע זאלען דערפילען זייערע אבליגאציעס פון דער ווערסאילער טריטי צו פארקלענערן זייערע מיליטערישע אויסגאבען.

טעלעפאנירט דעם זשורנאל פאר רעזולטאטען

צוליעב דעם, וואס די רעזולטאטען פון די וואהלען וועלען אריינקומען היינט, פרייטאג צו־נאכט, וועט דער "זשורנאל" ניט געבען קיין רעטורנס. איהר קענט אבער טעלעפאנירען פאר רעזולטאטען.

טעלעפאנירט עדעלייד 7424 און עדעלייד 7425.

גרינבוים פאדערט אונטערזוכונג וועגען פּאזנאנער אנפאל אויף אומשולדיגע אידען

ווארשע, דעצ. 31, (איטא).

א פאדערונג אז אן אונטערזוכונג זאל געמאכט ווערען אין די מעטאדען פון דער פּאליציי און אנדערע ארדנונג היטער אין פּאזנאן איז היינט געמאכט געווארען פון דעם אידישען דעפּוטאט יצחק גרינבוים, אין א בריעף צום אינערן מיניסטער.

אין דעם בריעף ווייזט אן גרינבוים, אז די פּאליציי האט ניט אנגעווענדעט קיינע פארהיטונגס־מיטלען דעם 13־טען דעצעמבער, פאר די אידען, ווען די אידישע ביליאָטעק האט אראנזשירט א לעקציע מיט דער דערלויבעניש לכתחילה פון דער פּאליציי, שפּעטער איז די לעקציע פארבאטען געווארען. ווען די אידען זענען געגאנגען צו דער לעקציע האבען אנטיסעמיטישע סטודענטען זיך פארזאמעלט אין דעם געגענט און האבען ארגאניזירט גאסען־דעמאנסטראציעס, שלאגענדיג אידען, איינשליסענדיג אפילו פרויען און קינדער, פארוואונדענדיג א צאהל אידען, פון וועלכע איינער איז אין אן ערנסטען צושטאנד.

גרינבוים שטרייכט אונטער, אז א פרידליכער אידישער קולטורעלער אוונט איז פארבאטען געווארען אבער די בארבארישע סטודענטען־דעמאנסטראציע איז פון דער פּאליציי ניט געשטערט געווארען, כאטש זיי האבען געוואוסט פריהער וועגען די דעמאנסטראציע פּלענער.

„דער בערדיטשעווער חתן" היינט און מארגען אין סטענדערד

היינט אוונט, מארגען בייטאג און אוונט, ווערט אין סטענדערד טעאטער אויפגעפיהרט א גרויסע מוזיקאלישע אפּערעטע מיט'ן נאמען ,,דער בערדיטשעווער חתן". דאס איז משה אוישער'ס א גאנץ נייע פּראדאקשאן, וועלכע איז פונקט אזוי אונטערהאלטענד ווי אלע פריהערדיגע.

דער סטענדערד טעאטער באגעגענט דאס נייע יאהר מיט א סך געלעכטער, פרייד און הומאר.

,,דער בערדיטשעווער חתן" איז נאך בעסער, זאגט מען, ווי ,,העלא מאמע", וועלכע האט געמאכט אזא ,,היט לעצטען פרייטאג און שבת. די נייע פּיעסע וועלכע ווערט היינט און מארגען אויפגעפיהרט אין סטענדערד טעאטער, פארמאגט אויסער א סך הומאר און געלעכטער־ארויסרופענדע מאמענטען, אויך א סך הארציגע מוזיק און פּיעלע נומערן געזאנג.

אנגעזעהענער וויניפּעג'ער חזן דאווענט היינט אין שטאדט

חזן א. שטיינבערג, וועלכער איז באריהמט אין וויניפּעג וועט דאווענען היינטיגען שבת אין דער קיעווער שוהל אויף בעלוויו עוועניו.

חזן שטיינבערג פארמאגט א שעהנע טענאר שטימע און איז א זיסער דאוונער. לאנדסלייט פון זשיטאמיר און אומגעגענט ווערען באזונדערס דערווארט.

אידישער בעקער־פּיקעט צושלאגען לעבען קאהען'ס בעקער־שאפּ

א אידישער בעקער פּיקעט מיט'ן נאמען הלל ווייז איז נעכטען נאכמיטאג צושלאגען געווארען, לויט ווי די בעקער־יוניאן לאזט אונז וויסען, דורך לואי קאהן און זיין מוטער דזשעני.

דער אנפאל אויפ'ן פּיקעט איז געמאכט געווארען, אין דער צייט ווען ער האט אויף א פרידליכען אויפ'ן געפּיקעט די געביירע.

די קייס איז איבערגעגעבען געווארען צו לאיער ראדנעס, וועלכער האט געלייגט א געריכטליכע אנקלאגע געגען די שלעגער.

דער סטרייק אין קאהען'ס בעקער־שאפּ האלט נאך אן, און דער שאפּ וועט געפּיקעט ווערען אויף ווייטער אויך, אזוי פארזיכערען די יוניאן־באאמטע.

די נייע טעלעפאן נומערן פון „אידישען זשורנאל" זיינען: עדעלייד 7424 און עדעלייד 7425 ☛

אויפ'ן גליטשיגען וועג

א שפאנענדער ראמאן
פון אידישען לעבען
אויף דער זייט ים
געשריבען פון
פארפאסער פון
"אונטערוועלט"
מארק סארדעל
(נאכדרוקען פארבאטען.)

א. (ווייטערעס קומט)

מיט איין האנט האט ער זי אפגעשטויסען פון זיך און מיט דער צווייטער האט ער זיך אנגעכאפט אן דער פארענטשע פון די טרעפ וואס האבען געפיהרט ארויף פון קעלער.

מיט איין שפרונג איז ער געווען אויבען. ביי דער טיר איז ער געבליבען שטעהן מיט אן אפגעהאקטען אטעם. ער איז שיעור געפאלען איבער זיין ווייב'ס קערפער.

— ארעלע! ארעלא! — האט ער אויסגערופען אויסער זיך — מיין גאט, ווי קומט זי אהער?

ער האט זי א הויב געטאן פון פלאר, זי איז געווען לייכט ווי א פעדער. ער האט זי פעסט געהאלטען אין די ארעמס, און האט זיך געלאזט לויפען מיט איהר, אליין ניט וויסענדיג וואוהין.

מאריע האט איהם נאכגעפאלגט די ערשטע עטליכע טרעפ. אבער דערזעהענדיג ארעלע'ס קערפער ביי דער טיר פון קעלער, האט זי זיך שנעל אפגעשטעלט. א מארנער, באהאלטענער שמייכעל האט זיך באוויזען אויף איהרע ליפען, און אזוי ווי א זיפץ פון דערלייכטערונג האט זיך ארויסגעריסען פון איהר הארצען. אזוי ווי דאס וואלט געווען דער מאמענט צו וועלכען זי האט זיך געצילט, אויף וועלכען זי האט געווארט.

זי איז שנעל ארונטער צוריק אין קעלער. זי האט צוגעגלעט איהרע האר, האט אפגעקיהלט איהר פנים מיט א ווייס טיכעל. דערנאך האט זי א כאפ געטאן עטליכע פלעשער ביער און איז ארויף צוריק אין זאל, מיט איהר געוועהנליכען שמייכעל אויף די ליפען, גלייך קיין שום זאך וואלט מיט איהר ניט פאסירט. גלייך זי האט פון קיין שום זאך ניט געוואוסט און קיין זאך ניט געמערקט.

אין מיטען פון דעם געדיכטען טומעל, וועלכער איז געשטאנען אין זאל, צווישען דעם גערויש פון דער מוזיק און פון די צעהנדליגע טאנצענדיגע פיס, האט זיך מיט אמאל דורכגעריסען סעם ארנאלד'ס פארצווייפעלטער געשריי:

— א דאקטאר!... גיכער א דאקטאר!

אזוי ווי א בליץ, אזוי האט זיין געשריי זיך דורכגעטראגען איבער'ן זאל, און מיט אמאל איז דער גאנצער טומעל איינגעשטילט געווארען, אזוי ווי דורך א כשוף. עדי איז דער ערשטער אויפגעשפרונגען פון דער פיאנא און איז צוגעלאפען צו זיין פאטער, וועלכער איז געבליבען שטעהן אין מיטען זאל, אזוי ווי א צומישטער, מיט ארעלע'ס לעבלאזען קערפער אויף זיינע הענט. נאך איהם האבען זיך געלאזט לויפען אנדערע מענשען, און סעם ארנאלד איז באלד געווען ארומגערינגעלט פון טומעלדיגע פראגען:

— וואס איז געשעהן?
— וואס האט פאסירט?
— וואו איז זי געווען?
— ווי אזוי איז זי געפאלען?

און סעם ארנאלד, אנשטאט צו ענטפערען אויף די אלע פראגען, איז געשטאנען אזוי ווי א צומישטער, און האט געהאלטען אין איין ווידערהאלען:

— א דאקטאר! שנעל, א דאקטאר!

אימעצער האט ארויסגענומען ארעלע'ן פון זיינע הענט. מען האט זי אוועקגעלעגט אויף דער ווייכער סאפע, וואס איז געשטאנען אן א זייט. אימיצער האט געשפריצט וואסער אויף ארעלע'ס פנים. אימיצער האט צושפילעט איהר קלייד, אבער קיין שום מוסקעל האט זיך ניט באוועגט אויף איהר פנים. זי איז געבליבען שטייף, אומבאוועגליך, און דאס בלאסע פנים איז געווען טויט, פארגליווערט.

— מוטער, מוטער! — האט עדי אויסגעשריען מיט א פארצווייפעלטער שטימע און האט זיך א ווארף געטאן אויף די קני לעבען איהר. ער האט איינגעגראבען דעם קאפ אין איהר שויס און האט אויסגעבראכען אין א היסטערישען געוויין. אזוי וויינען קען נאר א מענש, ווען ער פיהלט, אז ער האט פארלוירען דאס טייערסטע אין זיין לעבען.

אבער אין דעם טומעל האט קיינער זיין געוויין ניט געהערט, א חוץ סאניע, וועלכע איז געבליבען שטעהן א דערשראקענע, א דערשלאגענע אן א זייט. זי איז געווען אזוי צומישט, אז זי האט אויף קיין פאל ניט געקענט באגרייפען וואס דא איז מיט אמאל געשעהן, און ווי אזוי דאס אלץ האט אזוי פלוצלונג פאסירט. ערשט איז דאך אלץ געווען אזוי זארגלאז, אזוי פול מיט גליק, און מיט אמאל... א, ווי שרעקליך.... ניט אומזיסט זאגט מען, אז פון גליק ביז אומגליק איז ניט מעהר ווי איין שריט.

אימיצער האט זי א צופ געטאן ביים ארבעל, זי האט זיך מיט שרעק אומגעקוקט און האט דערזעהן דאלי'ן לעבען זיך.

— קום. — האט יענע איהר שטיל אריינגעשושקעט אין אויער.

סאניע האט צום אנהויב ניט פארשטאנען וואס יענע רעדט צו איהר. זי האט אויף איהר געקוקט מיט שטומע, פארוואונדערטע אויגען.

— וואס קוקסטו אויף מיר מיט אזעלכע אויגען? — האט דאלי געזאגט אין אן אויפגערעגטען טאן — קום, זאג איך דיר.

— וואוהין? — האט סאניע געפרעגט אין דעם פריהערדיגען צומישטען טאן.

— וואו דו ווילסט! — האט דאלי געזאגט — נאר ארויס פון דאנען.

— ארויס פון דאנען? — האט סאניע איבערגערעדט.

— וואס איז מיט דיר, סאניע? — האט דאלי אויסגערופען מיט שרעק. דו הערסט גאר ניט וואס איך רעד צו דיר?

— הא? — האט סאניע איבערגעפרעגט.

— איך רעד דאך צו דיר! — האט דאלי אויסגערופען אויסער זיך — קום, זאג איך דיר, לאמיר געהן פון דאנען.

סאניע האט א שאקעל געטאן מיט קאפ, אזוי ווי זי וואלט זיך נאר-וואס אויפגעכאפט פון א טיפען שלאף.

— געהן פון דאנען? — האט זי איבערגערעדט — פארוואס זאלען מיר געהן פון דאנען?

— עס איז גלייכער, אז מיר זאלען אין אזא צייט זיך דא ניט געפינען — האט דאלי איהר געגעבען צו פארשטעהן.

— אבער אז איך פארשטעה ניט וואס דו מיינסט... — האט סאניע געזאגט.

— א, ביז וואן וועסטו זיין אזא בייבי! — האט דאלי אויסגערופען שוין אביסעל מיט כעס — דו זעהסט דאך אז דא האט פאסירט עפעס אן אומגליק. איז ווער דארף דיך דא איצט האבען?

— אבער ווי קען מען אוועקגעהן אין אזא מאמענט? — האט סאניע געפרעגט — ס'איז דאך א רחמנות.

— אויף דיר איז מעהר רחמנות.

— אויף מיר?

— יא, אויף דיר, און אויף מיר אויך.

— איך פארשטעה ניט, דאלי.

— א, איך ווייס ניט וואס מיט דיר איז! — האט דאלי געזאגט אויפגערעגט — צי דו ווילסט דוקא ווארטען דא ביז פאליציי וועט קומען און וועט פארשרייבען אלעמענס נעמען?

— פאליציי? — האט סאניע אויסגערופען, און האט פאר שרעק זיך א כאפ געטאן מיט דער האנט ביים הארצען.

— יא, פאליציי! — האט דאלי געזאגט מיט א שארפען טאן — און, ווער ווייסט, אפשר וועט זיך דאך נאך ענדיגען מיט אן ארעסט אויך.

— ארעסט? — האט סאניע איבערגעכאפט נאך מיט מעהר שרעק.

(פארזעצונג)

חומש-פאלקלאר

(פארזעצונג פון פיירוש 4)

קליידער? איז דערפון געדרונגען אז שוין דאמאלסט, בשעת יציאת מצרים, האבען אידען געטראגען לאנגע מלבושים און דערפאר האבען די מצרים'שע קליידער, וואס זיינען געווען קורצע, ווי אלע גויעשקע בגדים, ניט געטויגט אנדערש ווי פארן אידישען קליינווארג.

* * *

מה זה בידך ויאמר מטה.

א חסידישער רבי האט געטייטשט "מטה" — בייגען. דאס הייסט, אז גאט האט געפרעגט משה'ן: וועלכע מדה טובה בעזיצטו, וואס מיט איהר צייכענסטו זיך אוים פון אלע אנדערע מענשען? אויף דעם האט משה געענטפערט: מטה! איך בין בייגעוודיג און ניט קיין עקשן. איך לאז מיך בייגען און בין א מעביר על מדותי. אט די מדה פון ענוות איז זעהר געפעלען געווארען גאט און ער האט דערפאר געזאגט צו משה'ן: ואת המטה הזה תקח בידך" — די פיינע מדה פון מטה — פון ענוות און בייגזאמקייט, זאלסטו האלטען פעסט ביי דיר, ווייל מיט דער מדה וועסטו אויף דער וועלט וואונדער באווייזען.

* * *

חרש או פקח או עור.

די וועלט זאגט: וואס "צו" איז אומגעזונט. און דערפאר ווערט "צו קלוג" אויך גערעכענט ביים פאלק פאר א פעהלער. פון וואנען דרינגט דאס די וועלט?

— דאס זאל זיך נעהמען פון אט דעם פסוק, וואו צווישען די פעהלער: אלם, חרש, עור, — א שטומער, טויבער, און בלינדער, שטעהט אויך אויסגערעכענט "פקח". ד. ה. אז א צוקלוגער איז אויך א בעל מום...

הרב
יעקב גארדאן
116 בעווערלי סטריט
דער נייער
טעלעפאן נומער
איז
ווייווערלי 6186

Dr. W. H. COLBORNE

מאכט באקאנט, אז ער האט זיך צוריקגעקעהרט פון ניו-יארק, וואו ער האט פאר די לעצטע צעהן יאהר פראקטיצירט און שטודירט דענטיסטרי און וועט זיך פארנעהמען מיט אלגעמיינער פראקטיק אין

קענט בילדינג, רום 701, טאראנטא
טעלעפאן עלגין 2535

געדענקט!
דער נייער טעלעפאן נומער
— פון —
ראטבארטס
דראג סטאר
קארנער דאנדעס און אגוסטא
— איז —
עדילייד
6201
טעלעפאנירט און מיר דעליווערען גלייך.

טעלעפאן נומערן געביטען
די נייע טעלעפאן נומערן פון
"אידישען זשורנאל"
זענען
עדעלייד 7424 און עדעלייד 7425

א נאך עלעקשאן פייט

היינט אווענט, ווען דער עלעקשאן קאמף וועט שוין זיין צו ענדע, וועט נאך א מעהר פארביסענער קאמף פארקומען אין די מייפעל ליעף גארדענס.

דזשארדזש זאכאריאס, דער ווילדער

דזשארדזש זאכאריאס.

פון קאלאראדא, וואס האט צווישען רעסלינג ליעבהאבער פונקט אזוי פיעל באוואונדערער, ווי שונאים, וועט אין די מייפעל ליעף גארדענס היינט זיך באגעגענען מיט דזשינא גאריבאלדי, וואס ווערט פאררעכענט פאר אן איידעלמאן, סיידען ער באגעגענט זיך מיט אזעלכע בערען, ווי זאכאריעס איז.

די אויפרעגונג ביים לעצטען קאמף צווישען די צוויי ווארענט, אז קיין פארשלאפענער און קיין פאראוים באשטימטער קאמף וועט עס ניט זיין.

אין די פרעלימינערים נעהמען אייניטייל א צאהל הויפט באוט סטארס, ווי דער מאטראז קירילענקא, דייווים קאורט און אנדערע.

א פיטשור ביים פייט וועט זיין דאס אנאנסירען די עלעקשאן ריטורנס.

אידישע דערציהונג

(פארזעצונג פון פיירוש 5)

טובים, צו פארשאפען א ביסעלע גליק און פרייד?

מאכענדיג א סך-הכל קען מען זאגען: דער ענין אידישע דערציהונג איז נישט קיין פראגע פון נאציאנאלען אדער קולטורעלען לוקסוס. עס געהט פשוט וועגען די רעאלסטע אינטערעסען און לעבענס-נויטען פונ'ם אויפוואקסענדען יונגען אידישען מענשען. די ענדערונג אין אונזער ביז איצטיגער שול-פראקטיק און שול-פאליטיק איז בכן נויטיג ניט בלויז, כדי צו געווינען מעהר אידישע עלטערן פאר אונזערע שולען, נאר טאקע פאר'ן עצם-אביעקט פון אונזער דערציאונגס-ארבייט: פאר'ן קינד זעלבסט. מיר גלויבען דערפאר, אז די פארגעשלאגענע ווענדונג אין אונזער שול-ארבייט איז נישט בלויז א נויטווענדיגקייט פאר זיך אליין, נאר אז זי איז אויך אין דער זעלבער צייט דער איינציגער וועג ארויסצוראטעווען אונזער שול-באוועגונג פון דעם איצטיגען טרויעריגען מצב.

אויב מיר האבען ביז איצט נישט געקענט געפינען גענוג בעלנים אויף צו ראטעווען אידישקייט", דאן וועלען מיר גאנץ זיכער געפינען גענוג אידישע עלטערן, וואס וועלען פארשטעהן די נויטווענדיקייט צו קומען צו הילף זייערע אייגענע קינדער.

פייפערהענגינג און פיינטינג

פאר בעסערע ארבייט אין פיינטינג און דעקארייטינג, ביליגסטע פרייזען, בעסטע צופרידענהייט. — טעלעפאנירט שארפ און קא. טריניטי 2668 און ווייווערלי 7218.

9004-1-7)
8840-12-25)

פיינטינג, פייפער הענגינג

מיר דעקארייטען אייערע רומס פאר 5 דאלאר א רום, מיט אונזערע פייפער. טעלעפאנירט גלייך: — לאמבארד 6951.

אקאונטענט-בוקסיפער

12 יאהר עקספיריענס, וועט פיהרען אייערע ביכער טייל-צייט, אדער אודיטען פאר מעסיגע פרייזען.

א. א. גאלדענבערג
75 האמוואוד דרייוו
הילקרעסט 7504 W

צו פאררענטען

צו פארענטען 2 רומס מיט קאנוויניענס, פאסיג פאר א קאפעל, גלייך אריינצומופען. פרעגען 99 בארדען סטריט.

8995)

צו פארענטען 2 רומס, אלע קאנוויניענס, ביליג רענט, טעלעפאנירט קינגסדייל 5496. פרעגען 265 מיידזשאר סט.

9011-1-3)

צו פארענטען א פלעט פון 3 שעהנע רומס, הארדוואוד פלארס, סטים היט, אלע קאנוויניענס. פרעגען 308 יוקליד עוו. אדער טעלעפאנירט טריניטי 2297.

9015-1-3)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס, הארדוואוד פלארס, סינק אין קיטשען, טעלעפאן. פרעגען 12 דיוויזשאן סטריט, לעבען קאלעדזש און ספעדיינע.

9013-1-3)

פארלאנגט

דייטשער פיינטער און פייפערהענגער, קארפענטערינג, הארדוואוד פלארס, טעלעפאן טריניטי 7909.

8963-1-3)

דזשענעראל קארפענטערינג, סטאר פראנטס איבערגעמאכט, גאראדזשעס אין בריק און האלץ געמאכט, הארדוואוד פלארס, אפים ארבייט, פארטישענס. דערפאהרענער דייטשער ארבייטער. פרעגען קינגסדייל 4674.

8990-1-1)

פארלאנגט א גוטע הויזקיפערין פאר 2 דערוואקסענע מענשען. נאכפרעגען אין "זשורנאל" אפים צווישען 3 און 5 פרייטאג נאכמיטאג.

687)

די רוסישע שוהל, 29 סענטער עוו. לאזט וויסען די וואס האבען אריינגעגעבען אפליקיישאנס פאר שמש, זאלען קומען אין שוהל נעקסטען זונטאג דעם 3-טען יאנואר, 2 א זייגער שארפ. מיר ווילען זיי זעהן פערזענליך.

686)

צו פארקויפען

צו פארקויפען אן אלט-איינגעטריטענע דעליקאטעסען סטאר, גוטע ביזנעס, ביליג רענט. 138 עליזאבעט סטריט.

9014)

צו פארקויפען א פול-רום מיט 7 טייבעלס, בעסטער געגענד פון שטאדט, לעבען ספעדינע עוו. פארזיכערט צו מאכען א שעהנעם לעבען. אורזאכע קען נישט אטענדען. פרעגען באקס 113.

8999-1-3)

צו פארקויפען א גראסערי און פרוכט סטאר אויף דאנדעס וועסט. מעסיגער פרייז. אורזאכע קראנק. פרעגען 400 מענינג עוו. טריניטי 7471.

9009-1-3)

צו פארקויפען באים קאוטס, ספעשעל בארגיין. פון 3 יאהר ביז 10. 221 מיקאל סטריט.

9016)

באנקראט סייל

אויסצופארקויפען סילק און וואולענס פון קופערס סילק סטאר, 109 דאנדעס סטריט וועסט.

קומט שנעל און סייפט געלט.

ווי אויך פיקסטשורס צו פארקויפען.

8894-1-8)

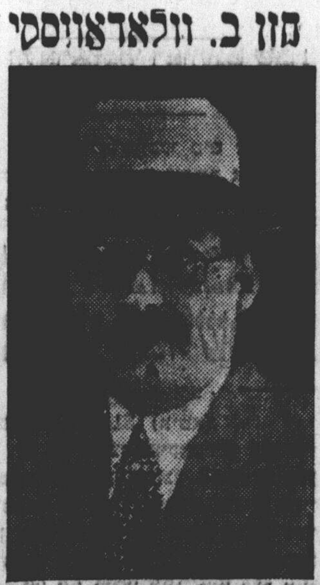

חזן ב. וולאדאווסקי
סייענטיפיש געשולטער סוירדזשען
מוהל
— אויך —
מאדערנער מסדר קדושין
סוירוויסעס אין ענגליש
עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייערע קינדער
קאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל קיינעם ניט ענטזאגען צו קומען.
וואוינונג 62 בראנזוויק עווענו.
טעלעפאן קינגסדייל 8832
פרייזע מעסיג

צו פאררענטען

צו פארענטען 1093 קווין סטריט איסט, סטאר און אפארטמענט, מעסיגע רענט. צוקערמאן, 352 עדעלייד וועסט. טעלעפאן טריניטי W 4947.

8962-1-4)

צו פארענטען א 3 רומיגען פלעט, אלע קאנוויניענס. 482 קראפארד סטריט. מעלראוז 4132.

8972-1-1)

צו פארענטען פאר $35 א מאנאט 9 רומס, אלע קאנוויניענס, סינק אפסטערז, גאראדזש. 225 יוראן סטריט. פרעגען 512 דאנדעס איסט, אדער עלגין 6779.

8975-1-1)

צו פארענטען פאר $40 אן אפער דופלעקס, מאריי סטריט, 5 רומס, פראנט און בעק ווארענדעס, באהייצט, ריזאנייבעל. טעלעפאן עדעלייד 0693.

684-1-1)

צו פארענטען א פלעט, ניי דעקארירט הארדוואוד פלארס, סינק אין קיטשען, טעלעפאן. 584 באטהורסט סטריט לעבען אלסטער.

8934-12-27-28-31-1-3)

צו פארענטען 2 פורנישד אדער אונפארנישד רומס. פאסיג פאר א ביזנעס קאפעל. פרעגען ביים טעלעפאן טריניטי 8170.

8988-1-1)

צו פארענטען 2 שעהנע רומס, אלע קאנוויניענס, הארדוואוד פלארס, הייסע וואסער, סינק אין קיטשען, 221 ביטריס סטריט.

8991-1-1)

צו פארענטען א רום מיט 2 באזונדערע בעטען פאר 2 מענער, ווארעם, ליכטיג און ניי דעקארירט, ביליג רענט. קארנער וועלס און לענארד עוו. טעל. טריניטי W 5299.

8985-1-4)

צו פארענטען א שעהנע פורנישד רום, אפסטערז, פאסיג פאר 1 אדער 2 באים, ביליג רענט. אויך א דאונסטערז פארנישד פראנט רום. ביי א קליינער פאמיליע. 33 נעסאו סטריט. טעלעפאן טריניטי W 4146.

8980-1-3)

צו פארענטען 2 רומס מיט אלע קאנוויניענס, ביליג רענט. 43 מענינג עוו. טריניטי W 1704.

9006-1-3)

צו פארענטען א פלעט פון 3 אדער 4 גרויסע רומס, הארדוואוד פלארס, פיקסטשורס און ווינדא בליינדס, סינק אין קיטשען ניי דעקארירט. טעלעפאן צו נוצען. 461 יוקליד עוו. גלייך אריינצומופען.

9008-1-3)

צו פארענטען א 6 רומיגען אפארטמענט און סאן רום, דזשעניטאר סערוויס. יעצט ליידיג, מעסיגע רענט. 82 בראנזוויק עוו. קינגסדייל 8833.

9002-1-3)

צו פארענטען א מאנופעקטשורינג פלייס, פאסיג פאר דרעסעס, אדער קלאוק פעקטארי, ביליג רענט. פרעגען גלאוב פאר קאמפאני, קאמאדאר בילדינג, 317 עדעלייד וועסט. טעל. עדעלייד 1100.

9005-1-3)

צו פארענטען 4 אדער 5 רומיגען פלעט איבער א סטאר, ניי דעקארירט, הייסע וואסער באהייצונג, זעהר מעסיגע רענט. 87 טשעסטנאט סטריט מר. בראון.

9001-1-3)

צו פארענטען פאר לייכטע מאנופעקטשורינג פלעט, פאסיג פאר לייכטע מאנופעקטשורינג אדער דזשאבער, 15 הונדערט סקווער פוס. פרעגען 141 דאנדעס וועסט. עדעלייד 1753.

9000-1-3)

צו פארענטען א 3 רומיגען פלעט, מעסיגע רענט, אלע קאנוויניענס. 767 קינג וועסט נעבען באטהורסט. עלגין 8637.

8998-1-3)

צו פארענטען אן 8 רומיגע הויז, אלע קאנוויניענס, גלייך אריינצומופען. 184 גרענדזש עוו. טריניטי 3197.

8996)

צו פארענטען 2 גרויסע, שעהנע רומס, הארדוואוד פלארס, גרויסע פראנט ווארענדע, סינק אין קיטשען, הייסע וואסער, 1070 קווין וועסט.

8984-1-3)

צו פארענטען א פלעט פון 3 אדער 4 רומס, הארדוואוד פלארס, ניי דעקארירט, אלע בעסטע קאנוויניענס. פרעגען 36 הענרי סטריט.

9010-1-3)

צו פארענטען א פלעט פון 3 שעהנע רומס, אלע מאדערנע קאנוויניענס, סינק אין קיטשען, הארדוואוד פלארס, ווינדע בליינדס, גאראדזש אויב נויטיג. 539 יוקליד עוו. טעלעפאנירט מעלראוז 1844.

9018-1-3)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס מיט אלע מאדערנע קאנוויניענס, ניי דעקארירט, סינק אין קיטשען, טעלעפאן צום נוצען ביי א זעהר קליינער פאמיליע. 77 מאנטראוז.

9017-1-3)

חפצ'ס
שפייז פעקלאך
קיין רוסלאנד
דעליווערט ווי פריהער און דיוטי. 100% גאראנטירט
די באריכטען וועגען אפשטעלען דאס שיקען פעקלאך איז ניט ריכטיג. אויסוואל פון פרישע שפייז, אויך זייף. פעקלאך צוגעשטעלט אין 25 טעג. און אונטערשריפט פאר יעדען פעקעל. מיר שיקען אויך דאלארס און טארגסין ארדערס קיין רוסלאנד. טעלעגראפיש בלויז 25 סענט.
חפצ'ס שיפס קאנטאר
DOMINION TICKET OFFICE
143 קווין סטריט וועסט
עדעלייד 5971
שיפסקארטען — געלט שיקען — סיטיזען פייפערס — מארטגיידזשעס אינשורענס.

אונטערזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער איינציגער ספעציאליסט, וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערנמענט אלס האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א
אפטאמעטריסט
און אפטישען
דר. הענרי הערריס
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינא)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט.
Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. near Spadina
Open until 9 p. m.

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

פאטראניזירט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני
מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז פעקטארי אפים און סטאר קלינינג. בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלעפאן עדלייד 8087 נאך 7 אווענטען טריניטי M 8520
NEW YORK
WINDOW
CLEANING CO.
422 BAY ST

קאנגא
מעדיצינען
ליידט איהר פון עקזימא, הויט-קראנקהייט, דאן נוצט דעם וואונדערבארען זאלב קאנגא-סעווו. ליידט איהר פון רהומאטיזם, שטייפע גלידער, רייבט זיך איין מיט קאנגא לינימענט. צו באקומען ביי סינגער ברידער (דראגיסטען) 26 קווין א. טעלעפאן עלגין 7512. מיר דעליווערען און שיקען ביז מייל, אלס פריי.
SINGER BROS.
DRUGGISTS
26 QUEEN ST. EAST
TEL. ELGIN 7512
ליידט איר פון א ברוך?
(ראפטשורד)
א גוטע טראס און צום צופאסען, באקומט איהר נאר ביי די סינגער ברידער. זיי זיינען די איינציגע אידישע אגענטען פון די גרעסטע טראס קאמפ.

א געטרייער ארבייטער פיהרער און איבערגעגעבענער אידען-פריינט

קאָנטראָלער דזשיימס סימפסאָן

קאָנטראלער דזשימי סימפסאן איז היינטיגען יאָהר א קאנדידאט פאר ווידערערוועהלונג צו דער באָרד אָף קאנטראָל. ארויסשטעלענדיג זיין קאנדידאטור האָט קאָנטראלער סימפסאן זיך געשטיצט בלויז אויף זיין אונבאפלעקטער רעפוטאציע אלס געטרייער ארבייטער פיהרער און אן איבערגעגעבענער פריינט פון די אידען. מעהר ווי איינמאל האט דזשימי סימפסאן באוויזען אז זיין אנוועזענהייט אין דער באָארד אָף קאנטראל איז פאקטיש א נויטוועגדיגקייט פאר דער גאנצער שטאדט טאראנטא און פאר די ארבייטער און אידען איבערהויפט.

עס וועט דאריבער זיין א פראקטישער שריט פון יעדען וועהלער צו צייכענען היינט ביי די וואהלען זיין באלאט פאר קאנטראלער דזשיימס סימפסאָן.

נוצט אויס אייער שטימע און איינפלוס צו ערוועהלען

עקס קאָנטראָלער

קלאָוד

פּיערס

אלס קאָנטראלער

פאר 1932

פארלירט נישט א אידען פריינט

אין סיטי קאָנסיל.

אידישע וועהלער פון טאָראנטא!

שטימט און העלפט ערוועהלען

אלבערט ע.
העקער

אלס קאָנטראלער

פאר 1932

א רעקאָרד פון ארבייט איז בעסער

ווי א פארשפרעכען.

ווידערערוועהלט

קאָנטראלער
ראַבּינס

פאר דער

באָארד אָף קאָנטראָל

פאר דעם יאָהר 1932

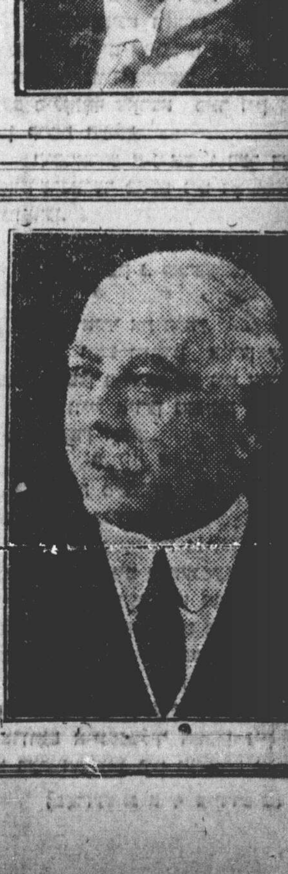

א שטימע פאר קאָנטראָלער העקער איז ניט קיין ארויסגע־װארפענע שטימע

קיין וועהלער וויל ניט אז זיינער א וואוט זאל זיין אן ארויסגעוואָרפענער. אבער כדי צו פארזיכערן זיך דערמיט מוז מען שטימען פאר א קאנדידאט, וועמענס אויסזיכטען צו געווינען זיינע גענוג בולט פאר אלעמען.

שטימענדיג פאר קאָנטראלער העקער מאכט איהר דערמיט זיכער אז איהר האָט אייער וואוט ניט ארויסגעוואָרפען. קאָנטראלער העקער איז באליעבט און ער ווערט געאכטעט פון יעדען בירגער, זיינע פיעלע יאהרען אין סיטי קאנסיל האָבען געוואונען פאר איהם טויזענטער פריינט און אָנהענגער.

ער איז באקאנט אלס א ליבעראלער מענש אין זיינע אנשויאונגען. ער איז באַקאנט אלס א פריינט פון דעם אונטערדריקטען. ער איז אויך באקאנט אלס א אידען־פריינט, און דאריבער איז זיין דערוועהלונג א זיכערע זאך.

שטימט פאר קאָנטראלער העקער און שיקט אין סיטי־קאנסיל א ליבעראלען, רעספעקטאבעלען מענשען.

א פריינט אין אן עת צרה, פּ. מ. בייקער

ווען מיט פיער יאהר צוריק האט זיך אין טאראנטא אן געקעמפט וועגען דער בראנזוויק עווענו תלמוד תורה, האט אלדערמאן בייקער באוויזען, וואס פאר א אידען פריינט ער איז.

זיין מוטיגע שטעלונג אין יענער צייט בארעכטיגט איהם צו דערווארטען, אז אלע אידען אין ווארד 8 וועלען איהם יעצט שענקען זייער צוטרוי און וועלען די קומענדע עלעקשאנס שטימען פאר זייערע פריינט פּ. מ. בייקער, אלס אָלדערמאן.

אויף פארשידענע זאכען פון וועלכע א טייל זענען אין פארגלייך ניט אזוי וויכטיג, דארף מען אויך פאדערען אז די שטאדט זאָל זאָרגען פאר דעם געזונט און פארגעניגען פון די קליינע קינדער״.

דאס זענען רייד וואס האבען באַגייסטערט הונדערטער אידישע צוהערער אויף פארשיידענע מאסען־פארזאמלונגען, וואס לאיער מילסטאָן האט אדרעסירט. ער איז אומעטום ווארים אויפגענומען געווארען, ווייל דאס זענען פראבלעמען וועגען וועלכע יעדער דענקענדער מענש מוז זיך ערנסט פארטראכטען.

קאָנטראלער ראבּינס אפעלירט פאר ווידער דערוועהלונג

אויסנוצענדיג די שפאלטען פון דעם "אידישען זשורנאל", ווענדעט זיך קאָנטראלער ראבינס מיט אן אפיעל צו אלע וועהלער פון שטאדט און צו אידישע שטים־בארעכטיגטע בירגער באזונדערס, אז ווען זיי וועלען געהן "קעסטען" זייער וואוט אין די נאהענטסטע מוניזיפאלע וואהלען, זאלען זיי איהם אין זינען האָבען.

קאָנטראלער ראבינס פיהלט אז ער האט כשר פארדיענט די אלגעמיינע שטיצע און דעם ברייטען צוטרוי פון וועלכען ער געניסט אזוי פיעל יאהרען אונאונטערבראָכען.

ער פיהלט אז ער איז בארעכטיגט צו די אידישע שטימען אויך, ווארום ער האט שטענדיג געטאָן אלץ וואס עס איז געווען אין זיינע מעגליכקייטען צו העלפען יעדען איינעם אויף וויפיעל זיינע מעגליכקייטען האָבען עס דערלויבט.

אָט דער דאָזיגער גרייז־גרויער קאָנטראָלער ראבינס איז אן אמת'ער שטאדט־טאטע אין'ם פולסטען זינען פון וואָרט. ער איז א טאטע פאר יעדען איינעם און פאר אלעמען.

ס. העראלד מענזיס א פאסיגער קאנדידאט

ס. הערא̇לד מענזיס איז דאָס יאָהר א קאנדידאט אין ווארד 5 צו דער באארד אָף עדיוקיישאָן.

אלע אידישע ספארטלער פון ווארד 5 זענען שטארק פאראינטערעסירט אין מר. מענזיס קאמפיין און זענען זיכער, אז ער וועט דערוועהלט ווערען. די אידען דארפען דאריבער זעהן ניט פארגעסען צו שטימען פאר ס. הערא̇לד מענזיס און העלפען איהם דערוועהלען צו דער באארד אָף עדיוקיישאָן.

ווארד 2, דערוועהלט אייער אידישען פארטרעטער צו דער באָרד אָף עדיוקיישאָן

א. בראון

אידישער קאנדידאט צו דער באארד אָף עדיוקיישאן אין ווארד 2.

די פראגע פון אונזערע שטאטישע סקולס איז פונקט אזא וויכטיגע, ווי די פראגע פון טעקסעס. עס איז נויטיג, אז אויך אין די סקולס זאלען מיר האבען די ריכטיגע פארטרעטער, וואס זענען באַקאנט אין שטאדט און קאנען די לאגע פון די אידען אין און ארום די סקולס. די אידישע וואוטער אין ווארד 2 האבען דאס יאהר א געלעגענהייט צו דערוועהלען אן אייגענעם פארטרעטער, דעם גוט באוואוסטען ביזנעסמאן א. בראון.

זאל קיין אידישער וואוטער אין דעם ווארד זיין וואס נישט פארנאכלעסיגען און שטימען פאר א. בראון אלס טראסטי צו דער באארד אָף עדיוקיישאן אין ווארד 2.

גאָלדענבערג'ס כשר רעסטאראנט

באזונדערע פלעצער פאר

- מילכיגס און פליישיגס -

די אמת'ע כ ש ר ה סיסטעם

עקזיסטירט זינט 1908.

275־273 ספעדיינע עוועניו. טעלעפאן טריניטי 0444.

דער ווארד דארף איינוואוינער טראַסטים

דערוועהלט

סייקס

פאר דער

באארד אָף עדיוקיישאן

ווארד 4

א לאנג־יאהריגער איינוואוינער פון דעם ווארד, וואס גלויבט אין שכל'דיגער עקאנאמיע.

ווארד 4

שטימט און העלפט

ווידערדערוועהלען

מרס. איידא

סיגעל

אלס טראסטי

צו דער

באארד אָף עדיוקיישאן

דערוועהלט לאיער

דזשאזעף מ.
גאָרדאָן

אלס. אלדערמאן

אין ווארד 4

ער איז געווען אייער פארשטעהער פאר 3 יאהר אין דער באארד אָף עדוקיישאן און 2 יאהר אין סיטי קאונסיל.

---אידען פון ווארד 5---

שטימט און באאיינפלוסט אנדערע צו שטימען פאר

הערי

טייט

דעם אידישען קאנדידאט

אלס אלדערמאן
פאר'ן יאר 1932

„א געשעפטס מענש וועלכער פארשטייט

--- שטאדטישע אינטערעסען״ ---

קאמיטע רום: — 720 קאלעדזש סטריט

טעלעפאן טריניטי 6934

שטימט פאר דער ווידער־דערוועהלונג פון אייער אייגענעם

אלדערמאן

נייטען

פיליפּס

פאר 1932

אין ווארד 4

אן אומדערשראקענער קעמפער פאר אונזערע אלעמענס אינטערעסען אין סיטי קאונסיל.

ווארד 4

שטימט פאר דער ווידער דערוועהלונג פון

אלדערמאן דזש. דזש.

גלעס

אין ווארד 4

א געטרייער אידישער פארטרעטער

ערוועהלט

עקס. אלדערמאן

ס. ע.

ווארד

פאר אלדערמאן

אין ווארד 4

א געשעפטסמאן פאר געשעפטס מענשען.

ווארד 4

שטימט פאר דער דערוועהלונג פון

לאיער מ. ש.

מילסטאן

— צו דער —

באארד אף עדוקיישאן.

א פראגרעסיווער מענש פאר פראגרעסיווער דערציהונג אין טאראנטאר סקולס.

„קיין קינד טאר נים זיצען הונגעריג אין סקול״.

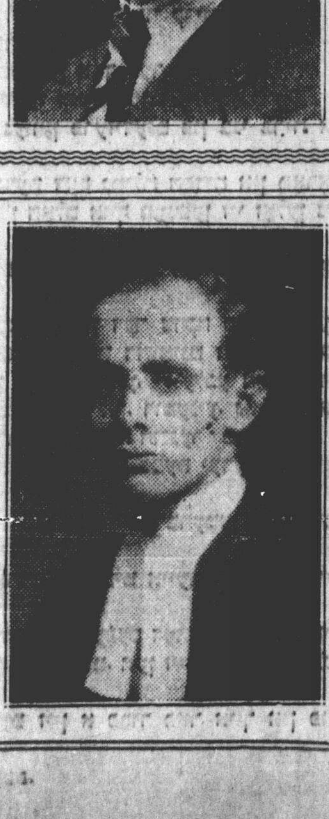

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO, ONT. 25

שטימט און שטימט פריה

מיר רופען צו אלע אידען פון שטאדט, געהט ארוים שטימען, און וואס פריהער, אלץ בעסער.

היינט איז פרייטאג, ערב שבת. עס איז דאריבער פון דער העכסטער וויכטיגקייט, אז יעדער איד זאל זעהן טאן זיין פליכט אלס איד און בירגער און ארויסגעהן שטימען וואס פריהער.

די אידישע שטימע דארף האבען די פולע געוויכט און דארף אויסגענוצט ווערען, ווייל זי איז די באלאנסירענדע שטימע. די אידישע שטימען אליין קענען ניט דערוועהלען קיין קאנדידאט אין קיין ווארד. דערפאר אבער קענען מיר ווארפענדיג אונזערע שטימען אויפ'ן וואג־שאל באלאנסירען און איבערוועגען.

דאס איז אונזער מאכט און די דאזיגע מאכט דארפען מיר אויסנוצען אזוי, אז מיר זאלען אויסקלייבען פארטרעטער, וועלכע זאלען זיין אונז צום הארצען.

זאל דאס יעדער איד האבען היינט אין זינען. און האבענדיג דאס אין זינען, וועט ער געוויס ניט פארנאכלעסיגען זיין שטימע, וועלכע איז אזא ווערטפולע.

אויסער דעם דארפען די אידען אין זינען האבען, אז מיט זייערע שטימען קענען זיי ניט נאר דערוועהלען זייערע פריינד, נאר אויך דערוועהלען אידישע פארטרעטער.

אין ווארד פיער און פינף האבען די אידען די בעסטע שאנסען דאס יאר. אין ווארד 4 אנצוהאלטען די צוויי אידישע פארטרעטער. און אין ווארד 5 שטימען און דערוועהלען הערי טייט, וועלכער איז אן אלדערמאן קאנדידאט.

די אידען אין ווארד 5 מוזען קאנצענטרירען זייערע קרעפטען ארום הערי טייט און זעהן איהם דערוועהלען. דאס יאהר איז די געלעגענהייט די בעסטע. די איינציגע זאך איז, ארויסצוקומען פריה און שטימען פאר איהם.

ווארט ניט אויף קיין אויטאמאבילען, ווארט ניט ביז פאליטישענס וועלען אייך קומען שלעפען איהר זאלט ארויסקומען. עס איז אייער פליכט, אלס בירגער, אלס אידען און אלס שטייער־צאלער. דורך געהן שטימען באשטימט איהר ווער עס זאלען זיין די, וועלכע וועלען ארויפליעגען די שטייערען אויף אייך, און ווי הויך די שטייערען זאלען זיין אין 1932.

נעהמט עס ניט לייכט. א סך אידען אינטערעסירען זיך ניט, און נעהמען זיך ניט די מיה צו שטימען. ניט נאר איז דאס א פארברעכען, נאר די דאזיגע מענשען שרייען נאכדעם אז די שטייערען זענען צו־הויך, און זיי האבען קיין רעכט ניט.

די אידען האבען אויך א געלעגענהייט דאס יאהר צו האבען צוריק אין סיטי קאנסיל עקס־קאנטראלער קלאוד פיערס. אן אויסגעפרובירטער אידען־פריינד און קעמפער פאר אידישע אינטערעסען. קלאוד פיערס'עס נאמען דארף זיין אויף יעדען אידישען באלאט. ניט־אכטענדיג פאר וועלכע אנדערע קאנדידאטען א איד שטימט.

נעהמט דאס אלעס אין אכט היינט און איהר וועט זיכער ארויסגעהן שטימען. און קוים וועט איהר ארויסגעהן, וועט איהר זיכער שטימען לויט אייער געוויסען וועט אייך דיקטירען.

אין יעדען פאל אבער געהט ארוים שטימען. שטימט ווי אזוי איהר ווילט, אבער שטימט.

וואלט מען אונז געשוויגען

זאל יעדער איד, וועלכער געהט היינט ארוים שטימען זיך פארטראכטען וועגען דעם און זיך אפגעבען אליין א רעכענונג.

יעדער מענש, וועלכער פארנעמט זיך מיט כלל־ארבייט, וועלכער איז א כלל־טוער, מוז נאטירליכערוויז, האבען שונאים, פונקט ווי גוטע פריינט.

די ניט־אידישע פרעסע איז קיינמאל ניט צו־פריינטליך צו אונז. אפילו די פריינטליכסטע, גיט אונז אלע מאל א שטאך אין זייט ווען זי האט נאר א געלעגענהייט.

יעצט שטעלט זיך פאר, אז די ניט־אידישע פרעסע וואלט עטוואס געהאט אויף נייטען פיליפס, וועלכער איז אכט יאר אלס אלדערמאן פון ווארד פיער אין סיטי קאנסיל.

יעצט שטעלט זיך פאר, אז אלדערמאן פיליפס אידישע און ניט־אידישע שונאים וואלטען געהאט דאס קלענסטע שפרינקעלע אויף זיין קאריערע, אדער אויף זיין כאראקטער. וואלטען זיי עס דען ניט אויסגעפויקט און דער גאנצער אידישער טאראנטא געשטאכען דערמיט די אויגען?

דער פאקט, וואס קיינער טוט עס ניט, איז דער בעסטער באוויז, אז נייטען פיליפס איז פערפעקט, אונבאפלעקט, זויבער ווי קריסטאל.

דארפען מיר האבען אזא פארטרעטער?

זאל דאס יעדער איד היינט ענטפערען אויף דער פראגע.

זאל יעדער איד ביים שטים־קאסטען ענטפערען.

אלדערמאן נייטען פיליפס איז געווען פרעזידענט פון בני ברית אין 1922.

אלדערמאן פיליפס האט געגרינדעט דעם גמילות חסדים אין טאראנטא אין 1923. אן אינסטיטוציע וועלכע האלט אויף מענשען זיי זאלען ניט דארפען אנקומען צו צדקה.

אלדערמאן פיליפס האט געפירט דעם פאלקס פאראיין קאמפיין אין 1928.

אלדערמאן פיליפס איז א דירעקטאר פון דער צדקה פעדעראציע.

אלדערמאן פיליפס איז דער טשערמאן פון דזשאינט דיסטריביושאן קאמפיין אין טאראנטא אין 1932, אן אינסטיטוציע, וועלכע האלט אויף צעהנדליגער טויזענטער אידען אין רוסלאנד, פוילען, רומעניע, גאליציע און אנדערע טיילען פון דער וועלט און פארהיט זיי פון א הונגער־טויט.

אלדערמאן נייטען פיליפס איז א מיטגליד פון כמעט יעדער אידישער געזעלשאפט אין טאראנטא.

איז דאס דער מענש, וועלכער קען אונז פארטרעטען אין סיטי קאנסיל?

ענטפערט היינט, אידען פון ווארד פיער, מיט אייערע שטימען ביים שטים־קאסטען.

צו וואס דארפט איר אימיצער זאל אייך עפעס דערצעהלען. ווען זיין רעקארד רעדט העכער אידער אלץ אין דער וועלט. ווען זיין רעקארד קלינגט העכער איידער גלאקען.

שטימט פאר דעם, וועלכער וועט זיין א כבוד פאר אייך און פאר דער גאנצער שטאדט.

שטימט אלדערמאן נייטען פיליפס.

קליינע מענשעלאך

(טעגליכע שמועסען)

פון יצחקי

היינט איז דער גרויסער יום־הדין אין טאראנטא. אדער ווי האט זיך אמאל אויסגעדריקט מיינער א געוועזענער "קאלעגע": —

"היום הרת עולם!"

היינט איז דער טאג ווען עס וועגט זיך און מעסט זיך דער שיקזאל פון יעדען קאנדידאט.

ווען איך וואלט געווען א פסיכאלאג, וואלט איך זיך אריינגעגריבעלט אין די נשמות, און אין די געדאנקען פון יעדען קאנדידאט און איך וואלט געזוכט צו דערגרונטעווען זיך צו דעם הויפט־אפאראט, וועלכער קאנטראלירט דעם מענשליכען געדאנקען־גאנג.

וואס טראכטען זיי און ווי אזוי פיהלען זיי זיך די קאנדידאטען אונזערע?

און ווארום בלויז די קאנדידאטען אליין. האט דען ניט יעדער קאנדידאט נאהענטע און אייגענע, וועלכע פיהלען און לעבען איבער צוזאמען מיט איהם, אלע זיינע צווייפלען און ספקות? עס מאכט ניט אוים אויב די נאהענטע זענען אפילו גאנץ ווייט פונ'ם קאנדידאט אין שטח. זיי פיהלען אבער מיט צוזאמען און לעבען אלעם אריבער צוזאמען.

* * *

עטליכע צעהנדליג מייל פון טאראנטא, אינ'ם שטעדטעל קארנוואל זיצט איצט א פרומע, עהרליכע אידישע מאמע און איז מקיים דעם הייליגען שבת. איהר געדאנק איז אבער דא ביי אונז, ווייל איהר זוהן איז איינער פון די אלדערמאן קאנדידאטען אין ווארד 4.

אין דער צייט ווען ביי אונז, אויף ספעדיינע עוועניו אדער אויף קאלעדזש סטריט, דרעהען זיך ארום קליינע מענשעלאך — מעגען זיי אפילו זיין גרוים אין געוואוקס — און שטעלען זיך ניט אפ פאר קיינע פארלוימדונגען בלויז צוליעב זייערע אייגענע ביליגע אמביציעס, זיצט דארט ערגעץ אין קארנוואל, די ליעבינקע מוטער און פארטיידיגט, אין איהרע געדאנקען, איהר זוהן.

פאר א מאמע איז קיין חילוק ניט, ווי אלט אדער ווי יונג א קינד איז — ער איז שטענדיג ביי איהר א קינד.

דאס איז די מאמע פון נייטען פיליפס.

איך האב זיך פונקט אפגעשטעלט וועגען דער דאזיגער מאמע, ווייל איך בין מיט איהר בעסער באקאנט, ווי מיט די מאמעס פון די אנדערע קאנדידאטען. דער אמת אבער איז, אז אין באצוג צו זייערע קינדער, זענען אלע אידישע מאמעס גלייך.

הלואי וואלטען אזוי געווען גלייך אלע אידישע קאנדידאטען, וואלט שוין גאר נישקשה געווען...

יעדעס יאהר, ווען דער מוניציפאלער קאמפיין איז פארגעקומען אין טאראנטא, האט זיך די מאמע פון פיליפס נוהג געווען צו קומען קיין טאראנטא אום צו זיין נאהענט לעבען איהר זוהן. היינטיגס יאהר אבער וועט זי עס ניט קענען טאן, ווייל זי האט מורא צו מחלל שבת זיין.

מיר ווייזט זיך אויס אז דאס אליין איז דאך דער בעסטער קאמפלימענט פאר נייטען פיליפס. ווען מען ווערט דערצויגען ביי אזא מוטער, מוז מען זיין א איד מיט'ן גאנצען הארצען, אויב אפילו ניט מיט'ן צונג.

ליידער האבען מיר היינט א סך "צונג־אידען", אבער ווייניג "הארץ־אידען"...

* * *

היינט איז א וויכטיגער טאג פאר די טאראנטא'ר אידען. איך שטרייך אונטער די ווערטער "טאראנטאר אידען", ווייל די היינטיגע מוניציפאלע וואהלען זענען פאר אונזערע קריסטליכע שכנים ניט אזוי ענטשיידענד ווי פאר די אידען.

די היינטיגע וואהלען דארפען אונז אידען, געבען דעם ענטפער אויב קליינע מענשעלאך — מענשעלאך וועלכע זענען קליין אין זייער כאראקטער און אין זייער גייסט, מענשעלאך, וועמענס פארגאנגענהייט איז ווייט ניט קיין זויבערע און זייערע רעקארדס זענען א חיבש ביסעל באפלעקט — אויב אט די דאזיגע מענשעלאך קאנען ווירקליך נעהמען אן עדה (עידע) אידען "אויפ'ן זיכער" אדער ניט?

די היינטיגע וואהלען דארפען אונז אויך געבען דעם ענטפער אויב מיט ניט קיין זויבערע מיטלען קאן מען פיהרען אן עולם אין באר אריין אזוי אונפארשעהמט ווי עס איז געטאן געווארען דורכ'ן גאנצען וואהל־קאמפיין.

און עס ליגט בלויז אין די הענט פון די גוטע אידישע שטים־בארעכטיגטע בירגער אין ווארד 4 צו ענטפערען היינט אויף די דאזיגע פראגען.

זאל זשע דער היינטיגער ענטפער זיין אזא מעכטיגער פאטש אין פנים אריין יענע קליינע מענשעלאך, אז זיי זאלען פארפליהען וואו דער שווארצער פעפער וואקסט.

דאס יאהר 1931

(א קורצער איבערזיכט פון א יאהר פאסירונגען)

פון י. פייגעלמאן

די וויכטיגסטע פאסירונג מיט וועלכער דאס פארגאנגענע יאהר 1931 האט זיך געענדיגט, איז זיכער געווען די קאפיטולאציע פון כינע צו יאפאן, אדער אין אנדערע ווערטער כינע'ס בויגען זיך פאר יאפאנס אייזערנעם מיליטאריסטישען קנאפעל בנוגע מאנדזשוריע.

דאס איז א געשעהעניש וועלכע וועט אוועקשטעלען דאס יאהר 1931 אין דער רייהע פון היסטארישע יאהרען. עס וועט זיין דאס יאהר ווען דער מיליטאריזם האט פראקלאמירט נאך א זיעג פאר זיך, און דאס איז בלויז 14 יאהר נאך איינער פון די גרעסטע מלחמות וואס די וועלט האט ווען איבערגעלעבט.

צי איז דאס קאפיטעל 'מאנדזשוריע' שוין ווירקליך פארחתמ'עט געווארען מיט דער איצטיגער קאפיטולאציע?

אויף דעם איז שווער צו ענטפערען. אנגעהויבען האט זיך עס נאך אזוי פריה ווי אין יאהר 1896 און עס איז זעהר אומגלויבליך אז עס זאל האבען פולשטענדיג פארענדיגט געווארען אין 1931. דאס קאפיטעל מאנדזשוריע איז א בלוטיג קאפיטעל. עס האט שוין אויף איהר חשבון א לאנגען ליסט, מיט מענשליכע קרבנות איינשליסענדיג די רוסיש יאפאנעזישע מלחמה פון 1905. עס איז א קאפיטעל וועלכעס וועט נאך ווארשיינליך שפיעלען א באדייטענדע ראליע אין דער קומענדער וועלט־פאליטיק, איבערהויפט אויפ'ן מזרח.

האט די וועלט אן אורזאך צו זיין צופרידען מיט כינעס קאפיטולאציע אדער ניט?

דער ענטפער ליגט אין דעם אופן ווי אזוי מען קוקט אויף דער זאך. פון איין זייט מעג די וועלט יא זיין צופרידען, ווארים דערמיט איז פארמידען געווארען פון א נייער בלוט־באד — צוערשט אין מאנדזשוריע — און דערנאך אפשר מיט דער פראוויזירונג פון אנדערע פעלקער ווי די סאוויעט־רעגירונג, פוילען, אמעריקא און אנדערע לענדער.

פון דער צווייטער זייט ווידער, האט די וועלט אלע אורזאכען צו זיין ניט צופרידען, שוין דערפאר אליין וואס דער "פרידען" איז ניט דערגרייכט געווארען אויף א געוויינטען אופן, נאר דורך אונטערדריקען א שוואכען. ד. ה. דורך איינבויגען זיין קאפ אזוי אז די וועלט זאל מיינען אז דער שוואכער איז מסכים מיט זיין אייגענעם גוטען ווילען.

דער "פרידען" איז געווען א זיעג פאר'ן מיליטאריזם און די וועלט קאן דאריבער ניט אפלאדירען אזא פרידען.

* * *

באלד נאך די לעצטע לאנד־וואהלען אין ענגלאנד, ווען די רעזולטאטען פון דעם גרויסען קאנסערוואטיווען זיעג זענען באקאנט געווארען האט דער פראנצויזישער פרעמיער לאוואל זיך אויסגעדריקט אין א געשפרעך מיט צייטונגס לייט אז ער זעהט אין דעם, א שוואונג איבער גאנץ אייראפע צום קאנסערוואטיזם.

"דאס איז א סימן" האט דער פראנצויזישער פרעמיער דאמאלסט זיך אויסגעדריקט "אז די אייראפייאישע פעלקער זוכען פרידליכע אינטערנאציאנאלע באציהונגען. דערמיט דערקלעהרט זיך", האט ער ווייטער געזאגט, "וואס די קאנסערוואטיווע עלעמענטען האבען געזיעגט אין פראנקרייך אויך".

הייליגע ווערטער זענען עס, הגם די זעלבע פאראויסזאגונגען האט געקענט מאכען יעדער איינער וואס איז מער אדער ווייניגער באהאוונט מיט דער וועלט פאליטיק. עס איז ניט נויטיג געווען דוקא צו זיין א שטאאטסמאן ווי פירי לאוואל, כדי צו קענען פאראויסזאגען, אז אייראפא האט זיך א קעהר געטאן פון סאציאליזם צום קאנסערוואטיזם.

אבער די וואהלען אין ענגלאנד זענען ניט דוקא אן אנדייטונג אויף א קאנסערוואטיווען אויפשוואונג בלויז אין אייראפא, נאר פאקטיש איבער דער גאנצער וועלט. די וואהלען אין ענגלאנד וועלכע זענען פארגעקומען לעצטען אקטאבער זענען געווען, אזוי צו זאגען, די געהיימע האנט וועלכע שרייבט אויף דער וואנט פאר אויסטראליע, ניי־זעעלאנד, קאנאדע און פאר'ן גאנצען אמעריקאנעם קאנטינענט.

אין אויסטראליע איז די מפלה פון דער ארבייטער רעגירונג דאך געווען אזוי גרויס, אז אפילו די געגנער האבען זיך ניט גערעכנט אויף דעם. אין דייטשלאנד האלט זיך אויף די "סאציאליסטישע מאכט" אויפ'ן אייזערנעם קולאק פון הינדענבורג'ן און דר. ברינינג'ן. אין ענגלאנד איז שוין לאנג קיין זכר ניט געבליבען פונ'ם אזוי באזונגענעם "סאציאליזם" און דאס זעלבע איז אויך אין יעדען ווינקעל פונ'ם ערד־קוגעל וואו דער "פרידליכער סאציאליזם" האט געהאט די מאכט.

די וועלט האט זיך ווירקליך א קעהר געטאן צום קאנסערוואטיזם, אזוי ווי דער פראנצויזישער פרעמיער לאוואל האט זיך אויסגעדריקט און דאס נייע יאהר וועט געפינען דער וועלט שטארק איינגעקלאמערט אין די הענט פון א מיליטאריסטישער, רעאקציאנערער און שאוויניסטישער אטמאספערע, מיט דעם געוועזענעם סאציאליזם אלס א שוואכע פאראנגענהייט.

ניט אומזיסט זענען די עטליכע עהרליכע פאליטיקער און שטאאטסלייט פון דער וועלט, וועלכע באהאלטען זיך כסדר אינ'ם שאטען פון דעם הייליגער זשענעווא — ניט אומזיסט האבען זיי געווײנט היינטיגען קריסטמעס בעת די קריסטליכע וועלט האט זיך געפרעהט און געיובעלט מיט'ן טאג פון "פרידען אויף דער ערד און גוטער ווילען צווישען מענשען".

אזעלכע שטאאטסלייט ווי לארד ראבערט סעסיל, אריסטיד בריאן און אנדערע, האבען אין לאנגע סטייטמענטס וועלכע זיי האבען ארויסגעלאזען צו דער גרטער קריסטליכער וועלט געווארענט געגען "פרישע קאמפליקאציעס" וועלכע וועלען רואינירען אונזער גאנצע מענשהייט "אויב צו די דאזיגע "קאמפליקאציעס" וועט ניט נעהמען קיין סוף".

* * *

אויב אין מאנדזשוריע האט צו די דאזיגע "קאמפליקאציעס" גענומען א שטיקעל סוף, הויבט זיך עס ערשט אן אין אינדיע, וואו מאהאטמא גאנדהי, האט בלויז מיט א פאר טעג צוריק ארויסגעלאזען א רוף צו זיינע אנהענגער פאר א נייער מלחמה געגען ענגלאנד.

"זייט גרייט צו ברענגען אייערע לעבענס אלס קרבנות פאר אייער פרייהייט" האט דער שוואכינקער גאנדהי געדונערט און הונדערט טויזענט אינדיער האבען געהויבען קולאקעס און האבען געשליידערט מיט פויסטען געגען ענגלאנד.

בלויז מיט עטליכע וואכען צוריק איז דאס זעלבע שפיעל פארגעקומען אין כינע אויך. היינט אבער ליגט כינע א באזיעגטע און יאפאן טרעט אויף איהר מיט די פיס. ווער ווייסט. אפשר וועט דאס זעלבע פאסירען אין אינדיע אויך.

עס איז דאך היינט אזא פאראהארטעווטע וועלט. און עס איז קיין וואונדער ניט וואס אין אזא וועלט וואקסט און ענטוויקעלט זיך דער פאשיזם. סאי אין איטאליע, סאי אין דייטשלאנד, עסטרייך, אונגארן, רומעניע, פוילען, ליטע און וואו ניט?

דער פאשיסטישער ווארים פלאדיעט זיך בלויז דארט וואו עס איז שמוציג און דארט וואו דאס וואסער איז מוטנע.

אין דייטשלאנד האט דער פאשיזם אויפגעהויבען מעכטיג דעם קאפ און אין איטאליע האט דאס פאשיזם פארשטארקט נאך מעהר זיין מאכט. דאס זעלבע איז אויך פארגעקומען אין די אנדערע לענדער.

עפעס איז אזא שנעלע רעאקציע פארגעקומען לעצטענס אויף דער פאליטישער וועלט־ארענא, אז עס איז שווער צו באגרייפען ווי אזוי איז אזעלכעס מעגליך געווען נאכדעם ווי עס איז קוים געלונגען מיט אזוי פיעל קרבנות צו באפרייען זיך נאך דער מלחמה פון אזעלכע מעכטיגע רעאקציאנערע כחות ווי דאס קעניגטום אין א צאהל פון די גרעסטע אייראפעאישע לענדער אין דער וועלט.

האט דער מענש ווירקליך ניט באגריפען ווי צו אנערקענען און אפשעצען די פרייהייט וועלכע איז פאר איהם מיט אזוי פיעל אפפער און מיה אויסגעקעמפט געווארען?

אין א גרויסער מאס ווערט דער דאזיגער רעטעניש צוגעשריבען צו דעם עקאנאמישען קריזיס וועלכער האט צעהנדליגער מיליאנען מענשען געטריבען צו הונגער, נויט און משוגעת. געפינענדיג זיך אין אזא צושטאנד איז קיין וואונדער ניט, ווען א מענש פארלירט זיין זעלבסט־קאנטראל און ער טוט זאכען וועלכע זענען פאר דעם זייטיגען אונפארשטענדליך.

דער דאזיגער עקאנאמישער קריזיס איז, אין פארלויף פון דעם פארגאנגענעם יאהר, געווען די שטארקסטע און בעסטע בייטש וועלכע האט געטריבען דעם מענשען צו איינצוימען זיך ווידער אין יענע צוימען פון וועלכע עס איז איהם קוים געלונגען צו באפרייען זיך, און מיט דער דאזיגער בייטש האט די קאפיטאליסטישע וועלט געשמיסען די באפרייטע שקלאפען אזוי לאנג ביז זי האט זיי אריינגעטריבען צוריק אין נעץ.

אויב דער עקאנאמישער קריזיס איז באשאפען געווארען אלס מיטעל פון די קאפיטאליסטען צו צוריקגעווינען פאר זיך די וועלט־מאכט, דאן איז דער מיטעל זעהר גוט זיי געלונגען.

די רעאקציאנערע כוואליע איז ניט געקומען פון זיך אליין. נאר זי איז געטריבען געווארען פון א באהאלטענער מאכט — דאס איז דער עקאנאמישער קריזיס וועלכען די קאפיטאליסטען האבען באשאפען דורך די הויפט טאריפען, עמבארגאס, און דורך טויזענט אנדערע מיטלען וועלכע דער דורכשניטליכער מענש ווייסט ניט.

אוועק א יאהר און א ניי יאהר קומט אן. דאס איינציגע וואס מיר קענען זיך ווינשען איז, אז דאס נייע יאהר זאל ניט געהן אין די פוס־טריט פון דעם אלטען, אויב עס זאל אזעלכעס פאסירען, דאן וועט דער סך הכל וועלכער וועט אונטערגעצויגען ווערען ביים סוף פון קומענדען יאהר, זיין, נאך, אהן א פארגלייך פיעל טרויעריגער ווי דער היינטיגער.

חומש - פאלקלאר

אלע פאלקסטימליכע דבורים, גלייכווערטלאך, הלצות, אנעקדאטען און פאלקסטייטשען וואס בעציהען זיך אויפ'ן חומש. צוזאמענגעקליבען לויט די סדרות, סטיליזירט און קאמענטירט דורך **ה. י. זהובי**

פרשה שמות.

כי חיות הנה.

דער תרגום אונקלוס מאכט אויף: כי חיות הנה — ארי חכימין הון — ווייל זיי זיינען קלוג.

פרעגט די וועלט:

פון וואנען דרינגט דאס דער תרגום, אז א מילדת, אן אקושערקע, איז קלוג?

דער תירוץ איז: אז אונקלוס האט דאס גענומען פון דעם מאמר חז"ל אין פרק: איזהו חכם — הרואה את הנולד...

* * *

וייטב אלהים למילדות וירב העם ויעצמו מאד.

מיט וואס האט גאט פארגיטיגט די אידישע אקושערקעס?

— מיט דעם: וירב העם.

ווארום אז אידען האבען א סך געקינדערלט האבען ממילא דערפון די אקושערקעס געהאט א סך פרנסה.

(ספר ולדות יצחק פון הגאון ר' יצחק קארו, דעם בית יוסף'ס א פעטער).

* * *

כה הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון.

פאר וואס איז היינט א מארע, אז די כלות מוזען געבען נדן זייערע חתנים? א מעהר מיר געפינען דאך, אז פארצייטענס האט גראד פארקעהרט, דער חתן באצאהלט פאר דער כלה. ווי א שטייגער אונזער טאטע יעקב, וואס האט געארבייט ביי לבן אזוי שווער אבי צו באקומען זיין טאכטער רחל פאר א ווייב.

אויך נאך פריהער האט אליעזר געגעבען מתנות דעם מחותן בתאול, כדי ער זאל געבען זיין טאכטער רבקה פאר א ווייב צו זיין הער יצחק?

אין דעם איז שולדיג נאר פרעה ימח שמו!

זינט ער האט ארויסגעגעבען זיין בעוואוסטע גזירה צו ווארפען אלע איינגלאך אין וואסער אריין, פון יענער צייט אן האט זיך די צאהל פארמעהרט אזוי דאס אויף 10 כלות פאלט אוים ניט מעהר ווי איין חתן. דעריבער זענען חתנים געווארען שטארק חריף און מיידלעך מוזען געבען נדן!....

* * *

כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, וכל הבת תחיון.

פאר וואס האט פרעה ארויסגעגעבען זיין גזירה נאר אויף די אידישע זיהן און ניט אויך אויף די אידישע טעכטער?

— ווייל מיט די אידישע טעכטער איז פרעה געווען שטענדיג פארטיג: זיי געהען דאך אין גויאישע, שקאלעס, גימנאזיעס, און דערפאר איז ער געווען זיכער דאס קיין אידישע נאציאנאליסטקעס וועט פון זיי שוין קיינמאל ניט ארויסקומען. מורא האט פרעה נאר געהאט פאר די אידישע יונגעלייט, וואס די עלטערען האלטען זיי אין די חדרים, ישיבות, אט זיי האט פרעה פארשטאנען — וועט ניט אזוי לייכט אנקומען צו אסימילירען זיי און דערפאר האט ער זיי געוואלט פארניכטען.

* * *

וכל הבת תחיון.

פאר וואס האט פרעה געהייסען אריינווארפען אין וואסער נאר די זכרים און נישט די נקבות?

— ווייל ער האט געוואוסט, אז קוים וועלען ניט זיין קיין זכרים, וועלען זיך דאן די מיידלאך אליין אריינווארפען אין וואסער...

* * *

רשע למה תכה רעך!

דער קעלמער מגיד איז אמאל פארבייגעגאנגען א הויז פון א אידישען אריסטאקראט, א חצי משכיל, חצי אפיקורס. איז א פנים ניט איבעריג געפעלען געווארען דעם אריסטאקראט דער פאנאטישער מוסר'ניק און ער האט הינטערווייליגע אנגערייצט אויפ'ן מגיד זיין בייזען הונד. דער הונד האט אבער געכאפט א פסק פון מגיד'ס גראבען סענקעוואטען שטעקען. איז דא דער בעל הבית געקומען צו הילף זיין הונד און א געשריי געטאן צו דעם מגיד:

רשע למה תכה רעך!

דער מגיד איז אבער דעם אריסטאקראט קיין בעל חוב ניט געבליבען און ער האט צוריקגעשריען:

—האחיך יצאון למלחמה ואתה תשב פה! (במדבר ל"ב).

רשע למה תכה רעך!

פאר וואס האט משה די זעלבע פראגע ניט געפרעגט פריהער אויך דעם מצרי וואס האט געשלאגען דעם אידען?

— ווייל א גוי שלאגט א אידען תמיד אהן א פאר־וואס...

* * *

ולכהן מדין שבע בנות.

צו וואס דערצעהלט אונז די תורה, אז יתרו האט געהאט זיבען טעכטער?

— ווייל אין פלוג איז דאך אויף יתרו'ן קשה: ווי אזוי געהט עס א פאטער און גיט אוועק זיין טאכטער פאר א ווייב צו א ווילד פרעמדען מענש, וואס קיינער קען איהם ניט און ווייסט ניט זיין פארגאנגענהייט און אפשטאמונג? אט די קשיא פארענטפערט דער פסוק:

ולכהן מדין שבע בנות.

יתרו האט געהאט ניט ווייניגער ווי זיבען טעכטער! און א טאטע, וואס האט זיבען בוגרות, טאר דאכט זיך שוין ניט זיין קיין איבערקלייבער...

* * *

וימת מלך מצרים. — ויאנחו בני ישראל.

פאר וואס האבען דאס די אידען אזוי שטארק געקלאגט און געזיפצט, ווען דער מלך מצרים איז געשטארבען, שוין זשע איז זיי אפשר א שאד געווען דער דאזיגער מלך, דער צורר היהודים?

די סיבה פון אידענס קלאגען איז געווען אט דאס:

כידוע, איז דער סדר עולם, אז ווען שטארבט א קעניג אין א לאנד, גיט ארוים דער נייער מלך, וואס באשטעטיגט נאך איהם דעם טראהן, א מאניפעסט, אין וועלכען ער אמנעסטירט אלע זיינע פארשקלאפטע און פאראורטיילטע אונטערטאנען. נאכ'ן טויט פון מלך מצרים האבען די אידען געהאפט, אז דער נייער מלך וועט אויך זיי, צוזאמען מיט אלע אנדערע פארשקלאפטע קנעכט בעפרייען. האט מען אבער ספעציעל די אידען אויסגעשלאסען פון צו גענייסען פון דער אמנעסטיע און דערפאר האבען זיי אזוי שטארק געזיפצט און געקלאגט.

(שאלות ותשובות מהר"ם מרוטטענבערג).

* * *

מדוע לא יבער הסנה.

אין אלטען כראנאלאגישען ספר "יוחסין" ווערט דערצעהלט, אז דער בערוהמטער גאון ר' יצחק קאנפאנטין, דער אבער־ראבינער פון שפאניע, האט זיך אמאל אויסגעדריקט אויף א חתונה, בעת'ן לייענען די כתובה וועגען דעם גרויסען פילאזאף אין זיין צייט, ר' שמואל צארצא. (צארצא איז אויף שפאניש דאס איינענע וואס סנה) וועלכער האט ניט געגלויבט אין "חידוש העולם", מיט דעם גלייכווערטעל: מדוע לא יבער הסנה — פאר וואס זאל מען ניט פארברענען א פילוסוף מיט אזעלכע פאלשע דעות?

קאנפאנטינס ווואנש איז ליידער שפעטער מקוים געווארען און דאס שפאנישע אינקוויזיטארישע געריכט האט דעם פילאזאף צארצא פאר זיין גלויבען אין קדמות העולם.

היסטאריש איז אפילו דער דאזיגער וואונדערבארער פאקט ניט דאקומענטירט געווארען.

(זעה ליטעראטור געשיכטע 2־טער באנד פון ג. קארפעלעס ז. 143.)

* * *

וגם ראיתי את הלחץ.

פאר וואס ווייסען אידען שטענדיג אלע נייעסען פריהער פון ניט אידען?

— ווייל אידען געפינען זיך שטענדיג אונטערן דרוק...

* * *

ושאלה משכנתה כלי זהב ושמלות ושמתם על בניכם.

פון דעם פסוק איז גערונגען, אז נאך פארצייטענס מיט טויזענטער יאהרען צוריק, האבען אידען שוין געטראגען לאנגע מלבושים. דען נאך וואס האט גאט צוגעגעבען וועגען די געליהענע קליידער פון די מצרים, אז די קליידער זאלען די אידען אנקליידען זייערע קליינע קינדער? פארוואס אייגענטליך האבען זיין אליין, די דערוואקסענע ניט געטראגען אנטאן די

(פארזעצונג אויף פיידזש 2)

פאר זיי איז ניטא קיין פלאץ אין אן אנשטענדיגען אידישען קיבוץ, ווי טאראנטא איז. זאלען זיי געהן צו די פאשיסטען אין איטאליע אדער אין מינכען — דארט אין זייער פלאץ, ניט ביי אונז!

אונזער יוגענד

אנגעפירט פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען

פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען א טרומייטער. פון איין זייט א שמאלער און פון צווייטען א ברייטער.

לאזט מען איהם ליגען פויל — איז ער שטיל און וואויל. נאר נעהמט מען איהם אין מויל, שרייט ער — א גרויל.

האט יאסעלע געוואלט דעם טרומייטער אויסלערנען טאנצען. האט ער איהם געלערענט א טאג א גאנצען, און האט איהם אזוי לאנג געמאטערט, אז ער האט איהם שיער אוועקגעפטר'ט.

ביינאכט ווען יאסעלע איז געגאנגען שלאפען, האט מיט'ן טרומייטער אן אומגליק געטראפען:

כדי יאסעלען מעהר ניט דערצערנען האט ער געוואלט ביינאכט טאנצען זיך אויסלערנען. און ווען יאסעלע וועט אויפשטעהן פרעהלאך און אויסגערוט, וועט ער איהם זאגען: איך קען שוין טאנצען גוט.

נעהמט ער טאנצען איבער טיש און איבער בענק. אוי אין צימער איז זעהר ענג. און טרומייטער היט זיך ניט צו מאכען קיין רעש, טאנצט ער שטיל ארום א פלאש.

גיט דער טרומייטער זיך א דריי, גיסט ער אויס פון פלאש דעם קליי. וויל ער ווייטער טאנצען — שמירט ער זיך אויס אינגאנצען.

אינדערפריה נעהמט איהם יאסעלע אין מויל. ער גיט א בלאז — עס בלאזט זיך וואויל. האט ער שוין גענוג געבלאזען, אבער דער טרומייטער וויל איהם נישט אפלאזען.

וואס איז דאס פאר א נייעסען? — ער קען דעם טרומייטער נישט אפרייסען.

בלאזט ער נאך, בלאזט א גאנצע וואך. און דער טרומייטער איז אלץ צוגעקלעפט.

און אזוי האט ער זיין לעבען אפגעלעבט.

דער ערשטער שניי

פון חיים יוסף סמיט
(אידישע שול, וועלאנד)

היינט איז געפאלען דער ערשטער שניי. אויף די פעלדער און די לאנקעס איז ער געלעגען א ווייסער. פון אינדערפריה ביז נאך מיט א טאג איז דער שניי געפאלען. נאך מיטאג בין איך ארויס מיט מיינע ברידער צו רופען מיינע פריינד, אידישע קינדער. זיי זאלען זיך שפילען מיט אונז אין שניי קוילען.

שפעטער האבען מיר אנגעהויבען צו טאנצען. ווייל דער פרעהליכער ווינטער איז געקומען.

ענטפערס

נומער 83. גלגולים.

ווינט — ווענט — וועלט — קעלט

א	ל	ט
ל	י	ב
ט	ב	ת

געטראפען האבען:
מיני פושקאוו, דבורה לעווין.

נומער 84. אותיות אויפגאבע.

געטראפען האבען:

בעקי עלעקסאן, מיני פושקאוו, דבורה לעווין, יצחק אהרן וואלפסאן (212 ראבערט סטריט), מאיר ראגאוו, שלמה גאלדסמיט (וועלאנד) מארווין ארבעס, רבקה ברײנסקי (אנסאנוויל).

רחמנות אויף הונגעריגע

פון ישראל אלוף
(ת"ת אין האמילטאן, אנט.)

אין א פארווארפען ארים געסעל פון א גרויסער שטאדט האט געלעבט א פאמיליע, וואס איז באשטאנען פון א מאן, זיין פרוי און זייערע קינדער. זיי פלעגען הונגערען אפט.

איינמאל זאגט די ווייב צום מאן:

— נא דיר די לעצטע פאר סענט, און געה קויף עפעס צום עסען פאר די קינדער.

געהט דער מאן ארויס אין גאס און פלוצלינג דערהערט ער א געוויין. ער האט זיך אומגעקוקט פון וואנען דאס געוויין קומט און האט באמערקט, ווי ביים ראג פון צוויי גאסען ליגט אן ארים קינד אין צוריסענע קליידער און וויינט.

געהט דער ארימאן צו צום קינד און פרעגט איהם: — פארוואס וויינסטו?

דערצעהלט איהם דאס קינד, אז ער האט שוין צוויי טעג ניט געגעסען און קיין טאטע־מאמע, וואס זאלען פאר איהם זארגען, האט ער אויך ניט.

האט דער מאן רחמנות געקראגען אויפ'ן קינד און, ניט קוקענדיג, וואס ער האט מיט זיין פאמיליע אליין געהונגערט און זיך גענויטיגט אין די עטליכע סענט, האט ער זיי אפגעגעבען דעם אינגעל, דעם יתום. ער האט זיך געטרייסט דערמיט, וואס ער מיט זיין פאמיליע האט בלויז איין טאג געהונגערט.

ער האט זיך אומגעקעהרט אהיים מיט גארניט. ער האט דערצעהלט זיין פרוי וועגען אלעם. אבער זי האט ניט געוואלט הערען אפילו. זי האט זיך געבייזערט אויף איהם. די קינדער האבען געוויינט און ער איז ארויס פון הויז.

אין זיין הויף האט ער באמערקט זעהר א שעהנע בלום. ער איז צוגעגאנגען, זי אנגעריהרט און אומגערען זי א קוועטש געגעבען. פון בלום איז ארויס עפעס א מאדנע וואסערעל.

ער האט עס פארזוכט, און עס איז איהם ליכטיג געווארען אין די אויגען. ער האט אויסגעזוכט א קליין פלעשעלע און אהין אויסגעדריקט א ביסעל זאפט פון בלימעל און דערמיט ארויס אויפ'ן גאס.

געהענדיג אין גאס דערזעהט ער מיט אמאל א גרויסען עולם שטעהענדיג ארום א רעדנער. האט ער זיך צוגערוקט און צוגעהערט און ער האט זיך דערוואוסט, אז דער רעדנער איז א שליח פון קעניג, און ער דערצעהלט, אז דער קעניג איז געפעהרליך קראנק, און די דאקטוירים זאגען, אז עס איז געבליבען נאר איין מיטעל צו ראטעווען איהם.

אויב מען זאל ברענגען דעם קעניג די זאפט פון א געוויסער בלום, וואלט דער קעניג יענעם רייך געמאכט.

האט דער ארימאן א טראכט געגעבען — וואס קען איך דא פארלירען? אפשר איז מיין וואסערעל אומשטאנד צו ראטעווען דעם קעניג?

ער איז אוועק גלייך צום פאלאץ און געמאלדען וועגען זיין וואסערעל.

מען האט איהם אריינגערופען.

די דאקטוירים האבען אויסגעפראוווט זיין וואסערעל, האבען עס דערלאנגט דעם קעניג. און ווי נאר דער קעניג האט עס אויסגעטרונקען, האט ער באלד דערפיהלט לייכטער און צו ביסלאך איז ער אינגאנצען געזונט געווארען.

דער ארימאן האט געקראגען טויזענט גאלד־שטיק און א סך מתנות.

א פרעהליכער איז ער אוועק צו זיין פאמיליע, און פון דעמאלט אן האבען זיי קיינמאל ניט געוואוסט פון קיין הונגער.

פייגעלע האפמאן (סט. קעטרינס); רבקה ברײנסקי (אנסאנוויל) תלמידים פון אידישער שול אין וועלאנד, תלמידים פון ת"ת אין סט. קעטרינס: אייערע זאכען ייעלען געדרוקט ווערען מיט דער צייט. מען קען ניט אלץ אויף א מאל.

ווער קען עס?

נומער 85 שאראדע.

מיין ערשטע העלפט
פליט שטענדיג אום.
עס האט קיין מויל
און איז ניט שטום.
מיין צווייטע העלפט
איז דארטען פאראן,
וואו מענשען ריידען
פון א מאן.
אינגאנצען בין איך
קאלט און ווייס,
און קום צו אייך
מיט שניי און אייז.

נומער 86. אותיות אויפגאבע.

אין 9 קעסטעלאך (3 אויף 3) שטעלט אריין די אותיות: ד, ד, יי, ע, ע, ר, ר, ר, ר, אזוי אז —

אין דער ערשטער שורה פון רעכטס אויף לינקס און פון אויבען אראפ זאל זיך באקומען אויף וואס מיר געהען ארום.

אין דער צווייטער — לאנג, קיילעכדיג און הויל.

אין דער דריטער — ארום און ארום.

נומער 87. גלגולים

אין 3 מאל (ענדערט יעדעס מאל איין אות און עס זאל זיך יעדעס מאל באקומען אן אנדער אידיש ווארט) מאכט פון צייל — מאן.

דער גוטער אינגעל און דער שלעכטער אינגעל

פון רבקה ברײנסקי
(אנסאנוויל, אנט.)

איינמאל אין א שעהנעם פריהמארגען איז א אינגעל געגאנגען אין שולע. אין מיטען וועג שטעלט ער זיך אפ, ער זעהט א יונגע פייגעלע זיצט אויף א בוים. האט ער גענומען א שטיינדעל און האט א ווארף געטאן אין איהר.

די פייגעלע איז אראפגעפאלען מיט א צובראכענעם פליגעל. ווי נאר דער אינגעל האט דערזעהן אז די פייגעלע ליגט, האט ער איהר אויפגעהויבען. אבער א גוטער אינגעלע איז געקומען אין צייט און האט איהר ארויסגעכאפט פון איהם און געזאגט: — דו שלעכטער אינגעל, פארוואס האסטו דאס געטאן? שעהם זיך, איך וועל דאס אלעמען דערצעהלען.

אבער דער שלעכטער אינגעל האט זיך אויסגעלאכט און איז אנטלאפען.

דער גוטער אינגעל איז אוועק אהיים מיטנעהמענדיג דאס פייגעלע מיט זיך.

אין דער היים האט ער ארומגעבונדען דעם פליגעל און גענומען א קליין קעסטעלע אויסגעשפרייט און געמאכט פאר איהר ווייב, ריכטיג ווי ביי איהר אין נעסט אויפ:ן בוים.

ווי נאר איהר פליגעל האט זיך אויסגעהיילט, האט ער אויפגעעפענט דעם פענסטער און זי איז אוועקגעפלויגען צו איהר נעסט אויפ'ן בוים.

דער אינגעלע האט ארויסגעקוקט און געזעהן ווי צופרידען זי זינגט. איז ער ניט קיין גוטער קינד?

[illegible]

פתת השלג הלבנה

מאת צבי פארסאן

פתת השלג שהסתובבה באויר בין רבבות חברותיה לא רצתה לפול על הארץ ולהרמס תחת רגלי עוברים ושבים. ותעף הנה והנה ותבקש מקום לנוח עליו.

והנה ילד כצרור בגדים יתגלגל, ועגלת חורף קטנה ואדומה ימשוך אחריו. וגם הוא אדמוני: שפתותיו אדומות, לחייו אדומות וקצה חטמו אדום.

ותאמר פתת השלג:

— קצה חטמו האדום של ילד זה, מקום נאה לי, הלבנה והצחה. והיה כל רואי ישמח.

נפלה פתת השלג ונחה על קצה החוטם של הילד והתחילה לדגדג אותו. צחק הילד. צחקה גם פתת השלג וטוב היה לה.

אך הילד קנח את חטמו בשרוולו ופתת השלג נעלמה מתוך צחוק.

טובה תחת רעה

מאת חנה קפלן
(שנה ז', ת"ת ברונזוויק)

בעיר אחת גרו שני אחים. אחד עשיר ואחד עני. לאב העשיר היו שני בנים רעים וטפשים כמו אביהם. ולאח העני היה בן אחד חכם וטוב. שמו משה. הבנים העשירים בזו למשה, כי לא היו לו בגדים יפים כמו להם.

יום אחד כאשר הלכו משה ושאריו אל בית הספר פגשו בנער קטן אחד אשר בגדיו קרועים והוא בוכה ברחוב. וישאלהו משה, למה הוא בוכה. "יען הנער, שהוא רעב מאד ואין לו ולאמו בבית דבר לאכול. ויצטער עליו משה ויתן לו את ארוחתו.

ויתחקו עליו שאריו ויאמרו: "פתי אתה, רק חפץ אתה להראות לאנשים כי אתה ילד טוב."

ובשעת ארוחת הצהרים היה משה רעב ושאריו בזו לו וילעגו לו ויאמרו: "הלא צדיק אתה. מדוע לא ישלח לך אלקים דבר לאכול?" ולא נתנו לו מארוחתם.

ככה עברו הימים. משה נתן לעניים נדבות ושאריו לא נתנו. וכאשר בא עני אל ביתם קללו אותו ויגרשוהו.

כאשר היה משה בן עשרים מת אביו. ומשה היה עני מאד ולא היה לו כסף לקבור את אביו. הוא הלך אל שאריו העשירים, אבל הם מאנו לעזור לו.

אחרי מות אביו מצא לו משה עבודה וישתכר הרבה ויעל מעלה מעלה. ויחסך את כספו עד שהיה לאיש עשיר. אבל שאריו בזבזו את כספם בדברים שאין להם תועלת. הם לא עבדו רק שתו יין והתהוללו עד שאבד להם כספם ויהיו לעניים.

אז אמר משה אל לבו: "כל ימי הם בזו לי ולא עזרו לי, כאשר הייתי רעב. אבל הן הם שארי". וילך משה אל שאריו ויתן להם חלק גדול מכספו. ויבכו שאריו ויאמרו: "סלח לנו, חטאנו לך".

ויסלח להם משה.

מן היום ההוא היטיבו האחים את דרכם ויתנו נדבות רבות. ויעזרו לעניים ולחלשים.

אידישע דערציהונג איז נישט קיין לוקסוס, נאר א דרינגענדע נויטווענדיגקייט *)

פון דר. יצחק שפירא

מיר זענען געקומען צום אויספיר, אז אונזער אידישע יוגענט מוז האבען מעהר דערציהונג איידער זי באקומט אין די אלגעמיינע שולען פונ'ם לאנד, און דאס ניט דערפאר, ווייל געוויסע דענקענדע טיילען פון אונזערע אידישע עלטערען זענען באזארגט וועגען א יורש פאר זייערע קולטורעלע און נאציאנאלע אינהאלטען. נאר הויפטזעכליך טאקע צוליעב דער פראקטישער טובה פון אונזער יוגענט זעלבסט.

וואלטען די רעגירונגען אמת'דיג פארשטאנען און זיך ערליך געזארגט פאר'ן גוטס פון די בירגער פון לאנד, וואס אין פאל פון דערציהונג מיינט עס, אז ביי דער יוגענט פון יעדער פאלקסגרופע דארף מען זיך רעכענען מיט דער באזונדערער סביבה און מיט די ספעציעלע שוועריגקייטען. אויף וועלכע זי וועט זיך אנשטויסען אין לעבען — דאן וואלט אויך די פראגע פון אונזערע ספעציעלע אידישע דערציהונגס־נויטען געמוזט זיין אן ענין פאר די מלוכה'שע דערציהונגס־ארגאנען.

אמת, אינ'ם פאל פון א שטאט מיט אזא אידעאלער רעגירונג וואלט אונזער אידישע דערציהונגס־פראבלעם פארלוירען א סך פון זיין שארפקייט, ווייל אין אזא מלוכה וואלטען דאך אידען נישט געהאט קיין עקאנאמישע צרות צוליעב זייער אידישען אפשטאם, און די דערציהונג וואלט זיך דאן העכסטענס באדארפט רעכענען בלויז מיט די קולטורעלע און נאציאנאלע ארטען און סענטימענטען פון דער אידישער פאלקס־גרופע. למשל: ס'איז היינט אן אנגענומענע זאך, אז יעדע אמת'ע שול מוז זיין דער המשך פונ'ם קינד'ס היים. מען מיינט דערמיט צו זאגען, אז, כדי דאס קינד זאל אויסוואקסען אן אינטעלעקטועל פול אנטוויקעלטער מענש, מוז איהם די שול אויפקלעהרען און מסביר זיין אלע דערשיינונגען פון זיין סביבה. ווען א קינד זעהט, למשל, אין זיין היים א מזוזה, א טלית, תפלין און פילע אנדערע טיילען, אדער אפילו נאר ברוכטיילען פון מנהגים, וועלכע עס פארשטעהט נישט פון זיך אליין, און די שול האט אט די אלע זאכען דעם קינד נישט מסביר געווען — דאן מיינט עס, אז אזא קינד ווערט צוגעוואוינט צו זעהן זאכען אהן זיי צו פארשטעהן. אזא קינד וועט אויך שפעטער, אין לעבען, מוזען בלייבען אויבערפלעכליך,. אדער, לכל הפחות נישט אזוי גייסטיג פלינק און אריענטירונגס־פעהיג ווי ס'וואלט זיין, ווען מען וואלט עס שוין פון אנפאנג אן געלערנט צו פארשטעהן אלץ, וואס ארום איהם. דאס איז נישט קיין פראגע פון רעליגיע, נאר א ריין פעדאגאגישער ענין. דאס פראבלעם פון אידישער דערציהונג וואלט בכן אפילו אין א לאנד פון לויטער חסידי־אומות־העולם נאך געווען אן אקטועלער ענין. על־אחת־כמה־וכמה ווען מיר לעבען אין א וועלט, ווען רעגירונגען זענען נישט בלויז גלייכגילטיג צו אונזערע ספעציעלע אידישע נויטען, נאר אפט אויך אקטיווע מיטהעלפער ביי דער פארניכטונג פון אונזער נאציאנאלער און עקאנאמישער עקזיסטענץ.

ס'איז קלאר, אז די מלוכה וועט זיך ניט זארגען, אז אונזערע קינדער זאלען קענען די אידישע קולטור־אוצרות און אונזער פארגאנגענהייט; אז אונזערע קינדער זאלען אנגעפילט ווערען מיט אידעאלען פון א אידישער צוקונפט און דעסגלייכען. נאך וויניגער איז אבער מעגליך, אז די מלוכה־שולען זאלען זיך פאראינטערעסירען מיט די פראקטישע לעבענס־נויטען פונ'ם אידישען קינד.

מיר זענען ארויסגעגאנגען פון דער הנחה, אז ווייל אונזער קינד וועט האבען אויסצושטעהן א שווערערען עקזיסטענץ־קאמף ווי אנדערע נישט־אידישע קינדער, דערפאר מוזען מיר איהם געבען מעהר דערציהערישע צוגרייטונג. אבער גראד דאס קען די אלגעמיינע שול, אפילו אין בעסטען פאל, ניט טאן. ווייל דער פאבליק־סקול לעהרער קען זיך נישט ווענדען צום אידישען שילער און איהם אויפמערקזאם מאכען, אז ער מוז זיך לערנען בעסער, מוז קענען מעהר, מוז זיין עהרליכער און פלייסיגער פון אלע אנדערע, ווייל מעהר וויסען און מעהר ערליכקייט וועלען זיין זיינע איינציגע כלי־זין, וואס וועלען איהם אפשר העלפען גובר צו זיין די אומגעצעהלטע ספעציעלע שוועריגקייטען, מיט וועלכע ער וועט זיך מוזען ראנגלען.

דער פאבליק־סקול־לעהרער קען אויך נישט — אפילו ווען ער זאל שוין וועלען — ווענדען די אויפמערקזאמקייט פונ'ם אידישען שילער דארויף, אז ער וועט שטעהן פאר די פראבלעמען פון ברענגען הילף צו אידישע קבוצים פון אנדערע לענדער, וואס ראנגלען זיך מיט'ן אונטערגאנג; אז ער אליין וועט זיך מוזען ראנגלען מיט פראגען פון א צושטערטער אידישער עקאנאמיק; מיט פראבלעמען פון עקאנאמישער אומשיכטונג; מיט פערזענלי מאראלישע קריוודעס און קרענקונגען און מיט אומגעצעהלטע אנדערע פורעניות'ן, פון וועלכע קיין שום איד, אפילו דער אסימילירטער, קען זיך באין אופן נישט אויסדרעהען.

אוודאי שוין, אז די פאבליק־סקול קען דעם אידישען קינד נישט מיטגעבען די נויטיגע גייסטיגע און מאראלישע קראפט, וואס זאלען איהם העלפען צו באגעגענען דאס לעבען מיט מוט און ווירדע; וואס זאלען אנפילען זיין לעבען מיט א זין און א ציעל; וואס זאלען איהם געבען די נויטיגע לעבענס־פרייד און לעבענס־ווילען.

און אט די אויפגאבע קען און מוז אויף זיך נעהמען איינציג און אליין דאס מאדערנע אידישע שול־וועזען!

מיר זאגען נאכאמאל: דאס איז ניט בלויז קיין ענין פון קולטורעלען לוקסוס, וואס געהט אן בלויז יענע אידישע עלטערען, וואס זענען באזארגט פאר'ן גורל פון אונזערע שפראכען, פאר אונזער ליטעראטור, קולטור און אזוי ווייטער. אונז נעהט דא וועגען זאכען, וואס זענען אומבארינגט נויטיג פאר'ן קינד אליין — פאר יעדען אידישען קינד, אהן אויסנאם — און וועלכע זענען פאר איהם פונקט אזוי נויטיג ניט בלויז ווי די פאבליק־סקול, נאר ווי זיין טאג־טעגליכע שפייז!

* * *

איבערגעהענדיג איצט צו דער פעדאגאגיש־פראקטישער זייט פון דער פראגע, וועלען מיר אנווייזען אויף די הויפט־ליניעס, אויף וועלכע אונזער שול־ארבייט וואלט זיך — אין הסכם מיט די אויבענדיגע באטראכטונגען — באדארפט צו באוועגען.

ראשית: די אידישע שול מוז, ווי וויט דאס איז מעגליך, ארונטעררייסען די וואנט, וואס צושיידט ביז איצט די פאבליק־סקול פון דער אידישער שול. ס'איז ניט גענוג, וואס מיר זוכען צו איבערצייגען די אידישע עלטערען, אז דאס לערנען אין אונזערע שולען שטערט נישט דעם לערען דערפאלג אין דער ענגלישער שול. ניין, מיר מוזען בפירוש אננעהמען שריט, אז א גרויסער טייל פון אונזערע למודים, אין אידיש ווי אין העברייאיש, זאלען דירעקט באגלייטען און באפעסטיגען די למודים פון דער אלגעמיינער שול. דער ביז־איצטיגער צושטאנד, וועלכער איז געגליכען צו א סיטואציע, ווען צוויי דאקטוירים, וואס באגעגענען זיך קיינמאל נישט, מאכען דאך כמעט איינציטיג אן אפעראציע איבער דעם זעלבען קינד — אט דער בארבאריזם מוז ענדגילטיג אויפהערען. מיר מוזען זיך שטעלען אין קאנטאקט מיט דער ענגלישער שול; מוזען שאפען א פארבינדונג מיט די ענגלישע לערער פון די קינדער; מוזען זיין באקאנט מיט די לויפענדע געגענשטאנדען, וואס אונזערע קינדער לערנען דארט אין די פארשידענע צייטען און — בעיקר — מיר מוזען וויסען וואס מיר פון אונזער זייט באדארפען צו טאן פאר דער דערהויבונג פון זייער אלגעמיינעם לערן־דערפאלג און ווי מיר זאלען אויפ'ן בעסטען אופן קארעגירען און באזייטיגען די שעדליכקייט פונ'ם איצטיגען דואליזם — א פראבלעם, וואס ווערט לײדער געלייזט ראדורך, וואס מיר מאכען זיך וועגען איהם נישט וויסענדיג.

שנית: אויך אויפ'ן געביט פון די ריין אידישע" למודים באדארף מען זיך גרינדליך אפקעהרען פון דעם ביז־איצטיגען צוגאנג פון "ראטעווען אידישקייט" און זיך פראסט און פשוט אויסדרעהען מיט'ן פנים צו די רעאלע נויטען פונ'ם לעבעדיגען אידישען קינד און צו זיין אידישער ווירקליכקייט. עס איז א גרויסער חלוק, צי מען לערנט, למשל, אידיש, כדי צו ראטעווען די אידישע שפראך, אדער צי מען לערנט דעם דאזיגען געגענשטאנד ארויסגעהענדיג פון דער פשוט'ער הנחה, אז פאר'ן אידישען קינד איז די קענטעניש פון אידיש פון גרויסער וויכטיגקייט סיי פאר זיין גייסטיגער אנטוויקלונג און סיי צוליעב דעם פראקטיש־נוצליכען ווערט, וואס די דאזיגע שפראך האט, לכל הפחות נאך איצט, פאר יעדען אידישען מענשען, וועלכער איז צוליעב זיין עקזיסטענץ עקאנאמיש פארבונדען מיט דער אידישער באפעלקערונג.

אין צעהנדליגער אידישע שולען הערשט, אין פרט פון אידיש מצד די לערער, א שטימונג פון "ראטעוועןן א מת"; און מצד די קינדער — א באציהונג ווי צו אן אפגעלעבטען און צודרינגליך־קבצנ'ישען קרוב, צוליעב וועלכען מען רייסט פון זיך אמאל ארויס א פאר אידישע ווערטער. אין אט דעם מצב וואלט, נאך אונזער מיינונג, געקומען א גרינדליכער שנוי, ווען אויפ'ן ארט פון דער אויגען־פארגלאצערישער און אפט אויך פאלשער "ליבע צו אידיש", וואלט אריינגעטראטען די איינפאכע באציהונג צו אן איינפאכער שפראך, וועלכע מען דארף קענען, ווייל ס'איז גוט און נוציליך, ווען מען קען זי.

כמעט ענליך איז עס מיט'ן למוד פון געשיכטע: מען לערענט געשיכטע, ווייל אהן דעם וועלען אונזערע קינדער, חלילה, נישט קענען אונזער "פארגאנגענהייט". וואלט אויך דא בעסער געווען, ווען דער למוד פון געשיכטע וועט זיין געטראגען פון דעם ציעל, אז אונזערע קינדער זאל דורך אט דעם למוד געהאלפען ווערען, בעסער צו פארשטעהן און זיך אריענטירען אין אונזער קאמפליצירטער געגענווארט.

אדער נעהמען מיר דעם ענין יום־טוב־פייערונגען. פאקטיש באדייטען די דאזיגע פייערונגען פאר אונזערע שולען יעדעס מאל א גרויסע פארלעגענהייט און אן אפקומעניש, ווייל ווי קען מען דורכפיהרען א יום־טוב־פייערונג, ווען סיי אין דער אידישער סביבה און סיי ביים לערער האט דער יום־טוב פארלוירען יעדען אינהאלט? קומט טאקע געוועהנליך ארויס אן אומאויפריכטיג פארזעהעניש אהן טעם און אהן ריח. ווי אנדערש וואלט אבער די זאך אויסגעזעהן, ווען אנשטאט מקיים צו זיין די מצוות יום־טוב־פייערונג, וואלט די פייערונג געהאט דעם פיעל־פשוט'ערען צוועק, אונזער אידישען קינד, וואס האט פאקטיש נישט קיין שום יימים־

(פארזעצונג אויף פיידזש 2)

---

*) זעה "דער אידישער זשורנאל" פונ'ם 25־טען דעצעמבער.

THE
DOMINION BANK
געגרינדעט 1871.
50 ברענטשעס אין טאראנטא דיסטריקט
מיר לאדען אייך איין צו באנוצען אונזער בענקינג סערוויס, אין וועלכען ברענטש עס איז אייך באקוועמער.
געלט געשיקט קיין אייראפע לויט בילינסטע רעיטס, אויסגעצאלט אין אמעריקאנער דאלארען, אדער ווי איהר ווילט.
אינטערעסט געצאלט אויף אלע דעפאזיטס אין אלע ברענטשעס.
די דאמיניאן בענק הויפט אפיס, טאראנטא

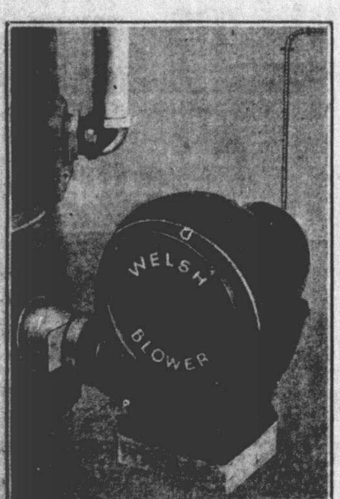

ווינטער קומט אז
באפרייט זיך פון שקלאפעריי פון פוירנעס און אש. ארדערט גלייך דעם בארימטען
וועלש בלאוער
אויטאמאטיש קאנטראלירטע ווארימקייט, קיין אש, שפארט געלט אויף קוילען. דער "וועלש בלאוער" טראגט א גאראנטי פאר פולשטענדיגער צופרידענהייט און פרייע סערוויס פון דער
Welsh Blower & Stoker
COMPANY
BANK OF NOVA SCOTIA Bldg.
Dundas & Spadina
WAverly 7247
פאר פרייער אינפארמאציע און ראיעלער באהאנדלונג רופט אן אונזער אידישען סיילס־מענעדזשער:
אייב ווהייט, וויווערלי 7247
דער "וועלש בלאוער" צאלט פאר זיך אליין

נייעס ביי אונז אין שטאדט

ראביי ס. סאקס אין יוניווערסיטי עוועניו סינאגאג

היינט אווענט וועט ראביי ס. סאקס געבען א לעקציע איבער „דער מארד פארברעכען אין דער מאדערנער געזעלשאפט".

צו אילוסטרירען זיין לעקציע וועט ראביי סאקס פארלעזען א דערקלעהרונג, וואס עס האט געמאכט צו דער עפענטליכקייט שטיינבערג פאר זיין הינריכטונג.

אידישער פאטער הייסט ארעסטירען זיין זוהן

איזי מאנדעלבוים, פון קארלינג עוו., איז ארעסטירט געווארען אויף דער קלאגע, וואס עס האט געמאכט נעגען איהם זיין אייגענער פאטער.

מאנדעלבוים איז געוועזן אויף פראביישאן, דאס הייסט, ער האט זיך געדארפט אויפפיהרען שעהן און פיין. זיין אויפפיהרונג איז זיין טאטען ניט געפעלען געווארען און ער האט געמאכט געגען איהם א קלאגע אז ער האט זיך איינגעבראכען צו איהם, צום טאטען, אין הויז.

אויסער דער קלאגע פון איינברעכען זיך איז דער יונגער מאנדעלבוים געשטעלט געווארען אויך אונטער א קלאגע פון ניט אויסהאלטען זיין פראביישאן.

מוטער האט דער'הרג'עט איהר אייגען קינד מיט איהר קאר

מרס. אן ערלידזש, פון 66 הארפער עוועניו, האט זיך געגרייט ארויסצופאהרען אין איהר קאר מיט איהרע צוויי אינגלאך. זי האט זיי אנגעטאן, ארויסגעפיהרט אויף דער וועראנדע און אנגעזאגט דעם עלטערען, א אינגעלע פון 4 יאהר, ער זאל אכטונג געבען אויף זיין ברודערל, ביז זי וועט ארויספירען די קאר פון גאראזש.

אין עטליכע סעקונדען ארום איז די 33 יאהריגע מוטער פארעלטערט און צובראכען געווארען צוליעב א שוידערליכער טראגעדיע.

ארויספיהרענדיג הינטערווילעכטס די קאר פון גאראדזש, האט זי איבערגעפאהרען דאס אינגסטע קינד, א אינגעלע פון 20 מאנאטען.

ווי עס ווייזט אויס איז דאס קינד נאכגעגאנגען דער מאמען און איז געבליבען זיך שפילען אין פראנט פון גאראדזש. די מוטער האט די קאר בלויז א ריהר געטאן און די קאר האט זיך אליין געלאזט אויף צוריק איבען דעם משופעדיגען וועג.

די מוטער האט אויפגעהויבען דאס שטערבליך פארוואונדעטע קינד פון אונטער דעם הינטערשטען ראד פון דער קאר און איז אריינגעלאפען מיט איהם אין הויז. זי האט ניט געקענט קריגען איהר הויז דאקטאר, איז זי אריינגעשפרונגען אין קאר מיט'ן קינד און איז אוועקגעפאהרען אין וועלסלי האספיטאל.

דאס קינד איז שוין געווען טויט, ווען זי איז אנגעקומען אהין.

ער האט ניט געוואוסט, אז מען האט איהם בא'גנב'עט

ליא קארנאהאן, פון 14 ראוזמארן עוועניו, איז זיך געזעסען רוהיג אין זיין הויז און און אין דרויסען האט זיך די וועלט געדרעהט ארום זיין אויטאמאביל, וואס ער האט געלאזט שטעהן ביי זיין הויז. האט ער זיך טאקע זעהר שטארק פארוואונדערט, ווען דעטעקטיווס זענען אריין און האבען איהם דערצעהלט, אז זיין אויטאמאביל איז שוין דאנקען גאט דא און די גנבים זענען ארעסטירט.

ער האט אפילו ניט געוואוסט, אז מען האט עס אוועקגע'גנב'עט.

די דעטעקטיווס האבען באמערקט א פארל פאהרענדיג מיט דער קאר. עפעס איז זיי אויסגעקומען פארדעכטיג און זיי האבען גענומען זיך אויספרעגען. יענע האבען מיט זייערע ענטפערס ניט צופרידענגעשטעלט די דעטעקטיווס, און א פאליס סטיישאן האט מען שוין אלצדינג אויסגעפונען.

א ציגיינער האט גע'גנב'עט!

אז א ציגיינער איז דיין שכן, היט זיך — דעם כלל האט דער אייגענטימער פון דער סטאר אויף 34 קווין סט. וועסט פארגעסען, און האט פארדינגט די סטאר צו א ציגיינער. יענער האט איהם באצאהלט 45 דאלאר פאראויס פאר א האלבען מאנאט, און ביינאכט האט ער שטיל זיך ארויסגעצויגען אין איילעניש צוזעהמענדיג אויך דעם לענגלארד'ס טישען און שטולען, וואס האבען זיך געפונען אין סטאר.

האט מען איהם געזוכט ביז מען האט דעם ציגיינער געפונען און ארעסטירט פאר גנבה.

אויטאמאביל פאהרט אריין אין „סייפטי זאן"

ריטשארד מיטשעל, פון מארנאריט סטריט, איז נעכטען מיט זיין קאר אריינגעפאהרען אין א סלוב וואס באצייכענט א „סייפטי זאן". זיין קאר איז שטארק באשעדיגט געווארען. דזשעק דאנאוואן, וואס איז געפאהרען מיט איהם, האט צושניטען דעם פנים און קאפ.

מיטשעל אליין איז ארויס אומבאשעדיגט.

קומט פון דער ארבייט און שטארבט פלוצלונג

פרעדריק דזש. ראבינס, 56 יאהר אלט, פון 36 וויקטאריא פארק עוועניו, האט זיך אומגעקעהרט אהיים פון דער ארבייט, האט אראפגענומען זיין הוט און מאנטעל, און ניט ארויסרעדענדיג א ווארט איז ער אומגעפאלען און געשטארבען.

א דאקטאר, וואס איז באלד אנגעקומען האט געהאט בלויז צו באשטעטיגען זיין טויט, וואס איז פאראורזאכט געווארען פון א הארץ שלאג.

גלח באצאהלט פאר גנבה וואס ער איז באגאנגען מיט 18 יאהר צוריק

דער טאראנטא'ר אפים פון די ס. ען. אר. האט באקומען 10 דאלאר פון א גלח אין דער וועסט פון די פאראייניגטע שטאטען. מיט די צעהן דאלאר האט דער גלח באצאהלט די סי. ען. אר. פאר א פאר שיך, וואס ער האט מיט 18 יאהר צוריק גע'גנב'עט פון די פראכט שפייכלער פון דער גראנד טראנק אייזענבאה.

דער גלח דערמאנט דערביי, אז זיין געוויסען האט איהם אויך דאן געפלאגט און ניט געלאזט באנוצען די שיך. ער האט זיי דאן פארברענט.

דאס באצאהלען פאר דער גנבה וועט זיין געוויסען, וואס האט די גאנצע צייט איהם ניט געלאזט רוהען, פארלייכטערן.

עונג שבת פארזאמלונג ביי דער צעירי־מזרחי

היינט אווענט קומט פאר די וועכענטליכע עונג שבת פארזאמלונג אין אייגענעם לאקאל, ביי וועלכער ס'וועט האלטען א לעקציע דער פרינציפאל פון די בראנזוויק עוועניו תלמוד־תורה, מר. מ. צ. פרענק, איבער די טעמע: צוויי שטרעמונגען אין אידענטום".

ס'וועט אויך איבערגעגעבען ווערען אידישע וועלט נייעס.

זונטאג אווענט קומט פאר א מיטינג און א וויכטיגע דעבאטע.

אין ברית תרומפלדור

היינט אווענט וועט פארקומען א רעפעראט פון געוועזענעם פרעזידענט פון די בני ציון, מר. קעש, איבער די טעמע: „די נשמה פון דער אידישער מוזיק".

א שטימע פאר אלדערמאן וואדסווארט איז א שטימע פאר א איד'ן פריינט

אידען פון ווארד 7 מאכט זיכער צו שטימען פאר אלדערמאן וואדסווארט, אלס אלדערמאן, ער איז אייער איבערגעבענסטער פריינט.

די דזשאנקשאנער אידען מעגען פאר זיך נעהמען דעם קרעדיט אז צווישען זייערע פארטרעטער אין סיטי־קאנסול האבען זיי איינעם וועלכער איז שטאלץ מיט די אידישע בירגער, טראץ דעם וואס ער איז אליין א'קריסט.

דאס איז ניט קיין אנדערער ווי אלדערמאן וואדסווארט, וועלכער פארטרעט שוין יאהרען־לאנג דעם ווארד 7.

אלדערמאן וואדסווארטה איז פאקטיש א פריינט פון יעדען מענש אהן אונטערשייד פון ראסען אדער נאציאנאליטעט. ער איז קודם כל אן עהרליכער מענש און צווייטענס איז ער א פערזאן מיט אן אמת־מענשליכען גוטען כאראקטער.

וואס נאך קען א בירגער פארלאנגען פון זיין פארטרעטער?

עס איז דאריבער זיכער אז צוזאמען מיט אלע בירגער פון ווארד 7 וועלען די דזשאנקשאנער אידען זיך אנשליסען און וועלען פארזיכערען די דערוועהלונג פון אלדערמאן וואדסווארט.

כדי עס זאל אייך שפעטער ניט פארדריסען

די אידען, וואס פארמאגען א גרויסע מאס שטאלץ מיט זייער אידישקייט און א גרויסע צאהל סאסייטיס מיט שטאלצע אידישע נעמען, יענע וועלען זיכער זיך נישט לאזען פארנארען און וועלען שטימען אין זייער ווארד פאר א אידען, וואס דארף נישט דערקלעהרען, אז ער איז א אידען־פריינט, אידער פאר א גויאישען איד, אדער א אידישען גוי. וועלען זיי זיכער שטימען פאר א אידישען איד.

אין ווארד 5 איז עס הערי טייט.

אידישע וועהלער פון ווארד 5!

היינט אין אווענט וועלען די רעזולטאט וואהלען שוין זיין באקאנט. זעהט אז עס זאל אייך היינט אווענט, מארגען און א גאנץ יאהר נישט פארדריסען, וואס איהר האט זיך געלאזט אפנארען און פארקויפט אייער שטימע פאר א שמייכעל, פאר א גוט ווארט, פאר א צוזאג, וואס אונזערע "אידען־פריינט" פארגעסען אזוי גיך, ווי אייער שטימע איז אפגעגעבען געווארען.

הערי טייט איז געקניפט און געבונדען מיט:ן אידישען לעבען דא אין שטאדט. אייער שטימע פאר הערי טויט, און בלויז פאר הערי טייט, וועט אריינפיהרען אין סיטי קאונסיל א אידען, צו וועמען איהר וועט צו יעדער צייט זיך קענען ווענדען, ווען איהר וועט באדארפען; וועמען איהר וועט נישט דארפען ארומזוכען, ווייל ער איז שטענדיג צווישען אונז.

און כדי ער זאל קענען אויפטאן עפעס אין דער ריכטונג, איז נויטיג אז די פערזאן זאל זיין א מענש, וואס וועט נישט זיין אפגעזונדערט פון די לייטענדע פערזאנען אין דער שטאדטישער פארוואלטונג. ער מוז זיין א פערזאן, וואס זאל ארויסרופען דעם רעספעקט פון די, מיט וועמען עס קומט איהם אויס זיך צו באגעגנען. ער מוז זיין א מענש מיט ביזנעס פיאיגקייטען און א פעסטען כאראקטער.

ווען די אידישע וועהלער אין ווארד 5 וועלען זיך אויף א ווילע פארטראכטען וועגען דעם פאסיגען קאנדידאט, ווען זיי וועלען זיך א פרעג טאן: "ווער פון די קאנדידאטען דערפיהלען די אויסגערעכענטע פאדערונגען?" וועלען זיי מוזען קומען צום באשלוס, אז צווישען די אלדערמען קאנדידאטען אין דעם ווארד איז דא בלויז איינער, פאר וועמען זיי קענען וואוטען מיט'ן גאנצען הארצען. און דאס איז דער גוט באקאנטער ביזנעסמאן, דער אידישער קאנדידאט הערי טייט.

בלויז צוליעב דעם נוצען, וואס מיר, אידען, קענען האבען פון נאך א אידישען פארטרעטער, דארף שוין יעדער איד אין דעם ווארד אפגעבען פאר איהם זיין שטימע און זעהן, אז זיינע פריינט און באקאנטע זאלען אויך שטימען פאר איהם.

הערי טייט.

אבער עס איז דא נאך א וויכטיגער טעם — מען וויל אין דעם ווארד נישט דערלאזען, אז א איד זאל דערוועהלט ווערען, ווייל "אידען האבען צופיעל חוצפה". דערוועהלען א אידישען קאנדידאט אין ווארד 5 איז נישט קיין חוצפה, נאר א גערעכטע פאדערונג און מעגליכקייט.

כדי נישט דערלאזען מען זאל חוזק מאכען פון אידישען וואוט — פוילט אייך נישט!

בלייבט נישט זיצען אין הויז, כאטש עס איז פרייטאג, א "ביזי" טאג און א קורצער טאג — געהט וואוטען פאר הערי טייט! — און בלאנדזשעט נישט!

ווייסט, אז יעדע שטימע, וואס ווערט געגעבען פאר הערי טייט, וועט געצעהלט ווערען און די צאהל וועט פארגליכען ווערען צו דער צאהל שטימען פון אנדערע קאנדידאטען. גיט אייער וואוט בלויז פאר הערי טייט. זאל אויף אייער באלאט הערי טייט האבען א מאיאריטעט און זיין דערוועהלונג איז א געזיכערטע.

כדי עס זאל אייך שפעטער נישט פארדריסען, וואוט היינט פאר הערי טייט!

דייוויד שער און קא

באריסטערס א. א. וו.

האט $50,000.00

אויף ערשטע און צווייטע מארטגעדזשעס

501־502 סענטראל בילדינג

45 ריטשמאנד סט. וועסט

טעלעפאן עלגין 7600

ווידערערוועהלט

טראסטי ראי

קיניר, ב.א.

באריסטער

אן אוניווערזיטעט גראדואירטער.

צוויי יאהר עקספיריענס אין דער באארד.

א פארזיכטיגער אויסגעבער פון די טעקספייערס געלט.

א ברייטהארציגער בירגער מיט ברייטע סימפאטיעס.

באארד אף עדיוקיישאן

אין ווארד 3

אויסצוג פון אלדערמאן נייטען פיליפס רעקארד אין סיטי קאנסיל

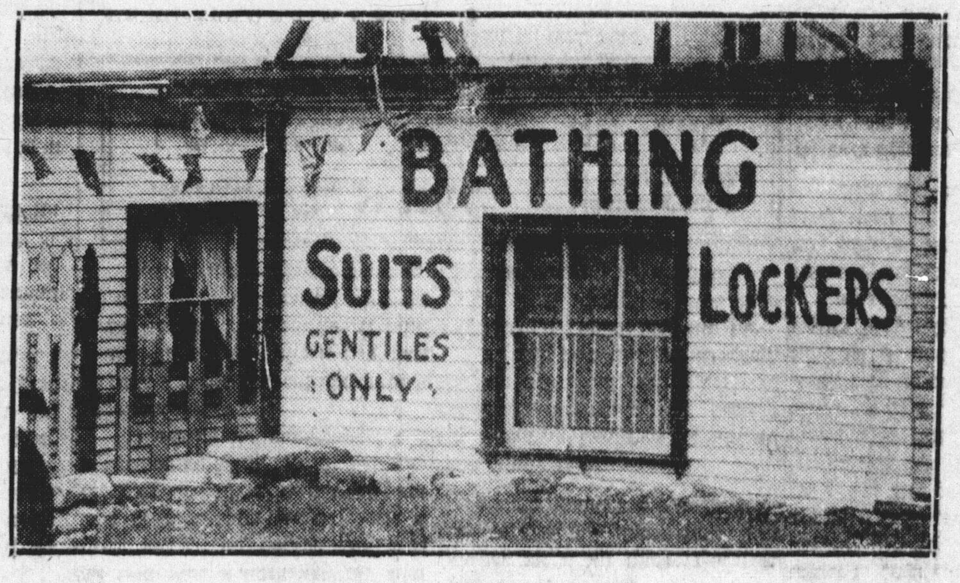

דאס בילד ווייזט די שילד וועלכע איז ארויסגעשטעלט געווארען לעצטען זומער אויף לייקס שאור ראוד.

אויפ'ן שילד ווערט געזאגט:

בייִדינג סוטס -- לאקערס בלויז פאר קריסטען

אלדערמאן נייטען פיליפס האט ווי א שטאלצער איד געקעמפט געגען אזא אונפארשעמטען אנטיסעמיטיזם און האט אויסגעקעמפט אז די שטאדט זאל צווינגען די אייגענטימער ארונטערצונעהמען די שילד.

אלדערמאן פיליפס

באשיצט און קעמפט אלע מאל פאר'ן גוטען אידישען נאמען

○ ○ ○ ○

אזא פארטרעטער מוזען מיר האבען אין ווארד 4

צייכענט אייער באלאט — צייכענט אייער באלאט

PHILLIPS X
NATHAN PHILLIPS
of the City of Toronto
King's Counsel

PHILLIPS X
NATHAN PHILLIPS
of the City of Toronto
King's Counsel

גערענקט אלדערמאן נייטען פיליפס ביים שטים־קאסטען היינט, דעם 1־טען יאנואר

אלדערמאן פיליפס קאמיטע רום אין עלעקשאן טאג

איז אין 252 ספעדיינא עוועניו — טעלעפאן טריניטי 6525

אידען פון ווארד 4 גיט אכטונג אויף דער דערציהונג פון אייערע קינדער

היינט איז דער טאג ווען די אידען פון ווארד 4 וועלען האבען דאס רעכט צו באשטימען ווער עס זאל זיין זייער פארטרעטער פאר דעם יאהר 1932 אין דער באָרד אָוו עדיוקיישאן.

די אויפגאבען וואס לאיער מילסטאן האט זיך געשטעלט דורכצופיהרען ווען ער וועט דערוועהלט ווערען אין דער באָרד אָוו עדיוקושאן, האבען געפונען א טיעפען אפקלאנג אין די הערצער פון הונדערטער אידישע עלטערען און ארגאניזאציעס. לאיער מילסטאן איז א קעגען לערנען מיליטאריזם אין די פאבליק סקולס.

ער איז אנקעגען דעם לימוד פון רעליגיאן אין די פאבליק סקולס.

ער איז פאר מעהר שפיעל פלעצער אין פארקס, א. ז. וו.

דערפאר רופט לאיער מ. ש. מילסטאן און אפעלירט צו אלע אידישע וואוטערס פון ווארד 4 זיי זאלען היינט פאר איהם שטימען און דערמיט העלפען דורכפיהרען זיינע לאזונגען וואס ריהרען אן דעם פונדאמענט פון דעם לעבען פון אייערע קינדער.

לאיער מילסטאן האט אליין דורכגעמאכט אלע הייגע סקולס. ער איז אויך געוועזן דער אויפזעהער פאר פיער יאהר צייט איבער די שפיעל פלעצער פון פארשיעדענע טאראנטאר סקולס און ער האט דורך דעם געהאט דאס געלעגענהייט צו קריגען די דערפאהרונג פון קינדער פסיכאלאגיע און קינדער דערציהונג.

מאָריס מילסטאָן.

לאיער מילסטאן איז באוואוסט ניט נאר אלס לאיער, נאר אויך אלס געזעלשאפטליכער טוער. ער האט שטענדיג געהאלפען אריינברענגען אינטערעס אין לעבען אין פארשיעדענע ארגאניזאציעס דורך זיינע קולטורעלע טעטיגקייטען.

די אידען פון ווארד 4 וואס דארפען היינט אפגעבען זייער שטימע דארפען דעריבער געדענקען דעם נאמען לאיער מ. ש. מילסטאן אלס אייער פאסיגסטער פארשטעהער פאר די באָרד אָוו עדיוקיישאן פאר דעם יאהר 1932.

לאיער מילסטאנס קאמיטע רום געפינט זיך אויף דעם פאלגענדען אדרעס, ביי מר. נייטען שפייזמאן 378 ספעדיינע עוועניו.

אויב עמיצער פון די וועהלער וועט דארפען האבען א קאר אום צו פאהרען וואוטען, טעלעפאנירט טריניטי 4559, אדער טריניטי 3360 וואו איהר וועט באזארגט ווערען מיט א קאר.

ווארד 2

אידישע בירגער! גיט אייער וואוט פאר'ן אידישען קאנדידאט

א. בראון

קאנדידאט צו דער

באארד אף עדוסיישאן

און איהר וועט זיין שטאלץ מיט אייער פארטרעטער.

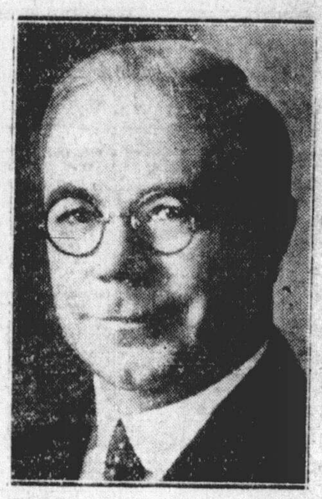

ווידער-ערוועהלט

קאנטראלער

דזשימי

סימפסאן

אלס קאנטראלער

פאר'ן יאהר 1932

ווארד 5

ווען איהר וואוט היינט, באצייכענט מיט אן × אייער באלאט און

ווידערערוועהלט

טאמאס

האלדסווארט

אלס אייער אלדערמאן

פאר'ן יאהר 1932

ווארד 5 ווארד 5

ווידערדערוועהלט דעם אידען - פריינט

פרעד

האמילטאן

אלס אלדערמאן

ערליכקייט און פריינטשאפט אין רעקארד פון א. ב. רייס

מר. א. ב. רייס, וואס איז א קאנדידאט פאר אלדערמען אין ווארד 7, האט א לאנגען רעקארד פון ליבענסווערטען עפענטליכען דיענסט. ער איז גרייט פארצוזעצען זיין ערליכע און געטרייע ארבייט פאר דעם וואוילזיין פון דער שטאדט און באזונדערס די איינוואוינער פון זיין ווארד, און ער ווענדעט זיך יעצט צו זיי, צו שענקען איהם זייער שטיצע און שטימע.

א טאלעראנטער מענש אין ענין פון רעליגיע, געפינען איהם אויך די אידישע בירגער אן אמת'ען פריינט. וואס פארדיענט זייער שטיצע מארגען ביים וואוטען.

אדווערטייזמענט

אן אפיעל פון לאיער דזשאזעף מ. נארדאן

לאיער נארדאן אפעלירט היינט צו די וועהלער פון ווארד 4 צו העלפען איהם דערוועהלט ווערען אלס אלדערמאן אין ווארד 4.

דזשאזעף נארדאן אפעלירט ספעציעל צו די סאסייטיס און ארגאניזאציעס צו וועלכע ער באלאנגט ארויסצוקומען איהם העלפען אין זיין קאמפיין. איבערהויפט היינט ווען עס איז ערב שבת זאל זיך דער עולם צואיילען און געהן שטימען פאר פריה.

לאיער נארדאן בעט אויך די וועלכע ווילען האבען אויטאמאבילען צו טעלעפאנירען אין זיין קאמיטע רום און אויטאמאבילען וועלען ארויסגעשיקט ווערען.

ווארד 3 ווארד 3

וואוט

JACK

KING

אלס טראסטי

— צו —

דער באארד אף עדיוקיישאן

אויב איהר ווילט אן אייגענעם פארטרעטער, און נישט סתם קיין קאפריזען. נידעריגע טעקסעס.

אייער שטימע פאר דזש. דזש. גלעס

די שטימע פון פאלק איז די שטימע פון גאט! איהר מוזט דערפאר נוצען אייער שטימע פאר אייערע אייגענע און פאלקס אינטערעסען.

באנוצט זיך אידישע בירגער מיט אייער רעכט אלס אידען און אלס בירגער פון א פרייער שטאדט.

קומט ארויס וואוטען אין די מאסען און גיט אייער שטימע פאר אייער פריינט, וועלכער האט אייך אלע מאל געדיענט געטריי און ערליך, אלדערמאן דזש. דזש. גלעס.

די אידישע וואוטערס מוזען ווייזען זייערע אידישע פארטרעטער אז זיי אנערקענען זייערע "סירוויסעס" און אז זיי שעצען אפ די דיענסט פון געטרייע מענשען.

זעהט ארויסצוגעהן וואוטען פריה און זאלען דאס אויך טאן אייערע פריינט און וואוט דזש. דזש. גלעס פאר אלדערמאן.

מ. סייקס דער קאנדידאט מיט פארשטענדניש פאר זיין אמט

מר. סייקס, אן איינוואוינער פון ווארד 4, אויף האלענד עוועניו איז אין עלעקשאן פעלד פאר'ן אמט פון טראסטי צו דער באארד אף עדיוקיישאן פון ווארד פיער.

מר. סייקס האט די נויטיגע עקספיריענס פון א פאסיגען קאנדידאט פאר דעם אמט. וואוינענדיג אין דעם ווארד איז ער גוט באקאנט מיט די נויטען פון דער באפעלקערונג. ער האט גראדואירט די סקול אף סייענס, וואס גיט די פאסיגע בילדונג.

אלדערמאן סיבערי איז א לאנגאניגער פריינט פון אידישע מאנופעקטשורער און ביזנעסלייט

די אידישע וועהלער פון ווארד 1 וועלען דערמאהנט, אז זיי דארפען געבען זייער שטיצע און זייערע וואוטס דעם אלדערמאן סיבערי וואס לויפט יעצט פאר ווידער-דערוועהלונג אין אייער ווארד.

א ביזנעס-מאן מיט א לאנג יאהריגער רעפוטאציע אין דער קליידונג אינדוסטרי, האט ער זיך ערווארבען א גוטען נאמען צווישען אידישע מאנופעקטשורער און ביזנעס לייט. ער זיינען איהם אויך נאהענט צום הארצען און ער איז גרייט צו פארטיידיגען די אינטערעסען פון אידישען קלענערען ביזנעסמאן און ארבייטער.

אלדערמאן סיבערי אין סיטי קאנסיל וועט זיין א געווינס פאר אידען אין דער גאנצער שטאדט.

אידען זענען פאראינטערעסירט אין אלדערמאן ראדזשערס

די איינוואוינער פון ווארד דריי זענען שטארק פאראינטערעסירט אין דעם קאמפיין, וועלכער ווערט אנגעפירט פאר דער ווידער-דערוועהלונג פון אלדערמאן ה. ל. ראדזשערס.

אלדערמאן ראדזשערס האט דאס יאהר איינגעשפארט דער שטאדט טויזענטער דאלאר דורך דעם וואס ער האלט אן אויג אויף דעם וואס די שטאדט קויפט.

אין די לעצטע פינף יאהר האט די שטאדט אויסגעגעבען נאהענט צו 12 מיליאן דאלאר צו קויפען פארשיידענע פראפערטיס און לאנד פאר פארשיידענע עקסטענשאנס. מר. ראדזשערס וועלכער איז א דערפאהרענער ריעל עסטייט מאן ווייסט דעם ווערט דערפון.

אלדערמאן ראדזשערס צעהלט צווישען זיינע פריינט א גרויסע צאל אידען, וועלכע קענען איהם און וועלכע ווייסען זיין ערליכקייט און איבערגעבענהייט צו דינען דער שטאדט. די אידען וועלכע זענען צווישען די גרויסע טעקס צאהלער אין ווארד דריי וועלען זיכער ארויסגעהן שטימען פאר אלדערמאן ראדזשערס און מאכען זיכער זיין ווידער-דערוועהלונג.

אייער וואוט פאר עקס-אלדערמאן ווארד אין ווארד 4

עקס-אלדערמאן טשארלס ווארד איז גוט באקאנט צו די אידישע וועהלער פון ווארד 4. אין 1930 איז אלדערמאן ווארד געווען א פארטרעטער אין סיטי קאנסיל און די אידען געדענקען עס נאך.

אין דעם יאהר צייט, וואס פ. ע. ווארד, איז געווען אין סיטי האל, האט ער געשאפען פאר זיך א רעקארד וואס דארף איהם פיעל ארויסהעלפען אין היינטיגע וואהלען.

א מוטיגער און נישט דערשראקענער, האלט ער זיך א גאנץ יאהר ביי די פארשפרעכונגען, וואס ער האט געמאכט צו זיינע וועהלער און צו דער שטאדט. זיין פלאטפארם פון א ביזנעס פערוואלטונג אין שטאדט רעדט פאר זיך אליין. און וואס וויכטיגער איז די ראיות, אז אויף וויפיעל עס איז געווען אין זיינע כוחות, האט ער גענוצט צו באאיינפלוסען דעם סיטי קאונסיל אנצונעהמען די פאליסי.

דאס יאהר האבען די אידען א געלעגענהייט צו שטימען פאר עקס-אלדערמאן ווארד, וועלכער האט געטאן א סך ארבייט פאר'ן ווארד און פאר די איינוואוינער.

עקס אלדערמאן טשארלס ווארד איז בארעכטיגט צו איין שטימע פון די דריי וועלכע יעדער איד האט פאר אלדערמאן.

עקס-אלדערמאן ווארד.

דער מענש וועלכער האט פארדינט אייער שטימע

עקס-קאנטראלער פיערס

עקס קאנטראלער קלאוד פיערס האט פארדינט די שטימע פון יעדען אידען אין שטאדט. עס האט קיינמאל ניט פאסירט אז א איד זאל זיך ווענדען צו איהם נאך א טובה און ער זאל זיך ענטזאגען.

אין 1931 ווען קאנטראלער פיערס איז ניט געווען אין סיטי האל האבען עס די אידען שטארק געפיהלט.

קלאוד פיערס האט פארדינט א שטימע פון יעדען אידען. מיט פאראייניגטע כחות לאמיר היינט ארויסגעהן און שטימען פאר עקס קאנטראלער קלאוד פיערס.

א שטימע פאר קלאוד פיערס איז א כבוד פאר יעדען אידען און פאר דער גאנצער אידישער טאראנטא.

ווידערערוועהלט

אלדערמאן באב

לעסלי

אין ווארד 5

א פראקטישער געשעפטס-מאן פאר אייערע אינטערעסען.

ווארד 5 ווארד 5

שטימט און דערוועהלט ווידער פאר דער באאארד אף עדיוקיישאן

דאנאלד א. רענקין, ב.א.

DONALD O. RANKIN, B. A

ווארד 7

שטימט און דערוועהלט

ALDERMAN J.

WADSWORTH

איהער שטימט פאר א אידען-פריינט

אין ווארד 7

שטימט פאר

אלדערמאן

וו. דזשיי. וואדסווארט

נייעס פון איבער גאנץ קאנאדע

אידישער אינגעל ווערט דערטרונקען ראטעווענדיג זיין פריינט

פיטערבארא, אנט. דעצעמבער, 31. — א אידישער אינגעל, וואס איז אהער אנגעקומען פון ליטע מיט צוויי יאהר צוריק האט באצאהלט מיט זיין לעבען ראטעווענדיג זיינעם א פריינט פון דערטרונקען ווערען.

סידני ניימאן, 14 יאהר אלט, האט זיך געשפיעלט אויפ'ן אייז פון דעם אטאנאבי טייך מיט נאך צוויי אינגלאך. א בלעכענע קענדעל, וואס זיי האבען געטריבען איבערן אייז מיט זייערע האקי שטעקענס איז אריינגעפאלען אין וואסער. קענט פערין 14 יאהר אלט האט זיך א לאז געגעבען צום ברעג פון אייז און איז אריינגעפאלען אין וואסער. צוליעב די שווערע קליידער און די גליטשערס אויף די פיס איז איהם אנגעקומען שווער ארויסצוקריכען. ניימאן איז אריינגעשפרונגען אין וואסער האט ארויסגעשטופט פערין'ען אויפ'ן אייז און האט אליין ניט געקענט ארויסגעהן.

דער דריטער אינגעל, הארדינג, האט זיך ארונטערגעלאזט אונטערן וואסער און האט אנגעכאפט דעם שוין אראפגעזונקענעם ניימאן, אבער ניימאן, וואס איז אן עלטערער און פיעל שווערער פון הארדינגען, האט איהם מיטגעשלעפט.

מיט גרויס שוועריגקייטען האט הארדינג זיך ארויסגעראטעוועט פון וואסער און ניימאן איז דערטרונקען געווארען. זיין קערפער איז נאך ניט געפונען געווארען.

קאנאדער בענק סינדיקייט שטעלט שווערע באדינגונגען פאר הלואה צו ניופאונדלענד

מאנטרעאל, דעצעמבער, 31. — דער סינדיקאט פון די פיער קאנאדער בענק, וואס האט פארגעשלאגען דער ניו פאונדלענדער רעגיערונג א הלואה פון צוויי מיליאן, כדי זי זאל קענען אויסצאהלען די פראצענט אויף איהר עפענטליכען חוב, וואס ווערט פעליג דעם 2־טען יאנואר, ווארט נאך אלץ אויף אן ענטפער פון דער ניו פאונדלענדער רעגיערונג צו זי נעהמט אן זייערע באציהונגען.

די באדינגונגען, וואס דער סינדיקאט האט געשטעלט דער רעגיערונג זיינען גאנץ שטרענגע.

די באדינגונגען זיינען:

די בענק זאלען האבען דאס רעכט צו באשטימען אן אויפזעהער, וואס זאל זיין פאראנטווארטליך פאר גרענעץ שטייערען, אויף וועלכע דער סינדיקאט זאל קריגען פארצוג.

די יעצטיגע פראגראם פון שפארזאמקייט און צוריקהאלטען זיך אין אויסגאבען זאל דורכגעפיהרט ווערען.

א געזעץ זאל געשאפען ווערען אנפאנג פעברואר, וואס זאל גוט־הייסען דעם קאנטראקט.

די לאבראדאר טעריטאריע טאר ניט פארקויפט אדער פארדונגען ווערען אהן דער הסכמה פון דעם סינדיקאט.

דער סינדיקאט זאל קענען קאנטראלירען די פינאנסען פון ניו פאונדלענד, ביז די הלואה וועט ניט צוריק געצאהלט ווערען.

עס פעלט אויס א ראט־מאן אין מילטאן

מילטאן, דעצעמבער, 31. — א מארנע לאגע איז הי אנטשטאנען, ווען פון די עלף נאמינירטע קאנדידאטען פאר די זעקס פלעצער אין מילטאנער סיטי קאונסיל, האבען בלויז פינף קוואליפיצירט און עס פעהלט יעצט אויס נאך איינער צו שאפען די נויטיגע צאהל ראטמענער.

די פינף ראטמענער און דער מעיאר זיינען דערקלעהרט געווארען דערוועהלט ביי אקלאמיישאן, און יעצט וועט מען מוזען באשטימען נאך נאמינאציעס.

פאסט וועט צאהלען פרעמיומס אויף מאני ארדערס

אטאווא, דעצעמבער, 31. — אין די פארגאנגענע דריי חדשים האט עקזיסטירט א ניט גלייכקייט אין דער באהאנדלונג, וואס עס האבען געקראגען פאראייניגטע שטאאטען פאסט מאני ארדערס, וועלכע פלעגען אויסגעצאהלט ווערען אין קאנאדע, און קאנאדער פאסט מאני ארדערס, וועלכע פלעגען אויסגעצאהלט ווערען אין די שטאאטען.

לויט אן אפמאך צווישען די צוויי לענדער איז דער צושטאנד אפגעשאפט געווארען און א נייע איינפיהרונג וועט גילטען פון דעם 4־טען יאנואר.

פון דעם טאג אן — וועלען קאנאדער פאסט אפיסעס אויסצאהלען די מאני ארדערס מיט'ן פרעמיום אויפ'ן דאלאר פון די שטאאטען. למשל: פאר א 100 דאלער מאני ארדער פון די שטאטען, וואס וועט אויסגעצאהלט ווערען אין קאנאדע ווען דער פרעמיום וועט אין יענעם טאג זיין 25 פראצענט, וועט מען באקומען 125 קאנאדער דאלאר. דאסגלייכען ווען אן איינוואוינער פון די שטאאטען וועט דארפען שיקען קיין קאנאדא 100 דאלער, וועט מען איהם אין פאסט אפיס אויפמערקזאם מאכען, אז ער קען שיקען בלויז 80 דאלער, וואס וועלען אין קאנאדער געלט באטרעפען 100.

די טעג וועט ארויסגעשיקט ווערען צו די קאנאדער פאסט אפיסעס אינסטרוקציעס אין זין פון נייעם אפמאך.

פראמינענטער איינוואוינער פון פיטערבארא, ארעסטירט

פיטערבארא, דעצ 31. — אן אויסשטעהענדע פיגור אין פיטערבארא'ס מיליטערישע, פראטערנאלע און סאציאלע קרייזען, פרענק ג. סטינסאן, וועלכער איז געווען סעקרעטאר פון דעם האנדעלס קאמער, אויטאמאבילען קלוב, קענעדיען מאנופעקטשורערס אסאסיאיישאן ברענטש, ריטייל מוירטשאנטס סעקציע און פון דעם אויטאמאביל לייסענס ברענטש פון דעם אנטריא האיוועי דעפארטמענט איז היינט ארעסטירט געווארען און איז פארהאלטען געווארען ביז דעם 6־טען יאנואר, אויף א קלאגע אז ער האט צוגע'גנב'עט פון פיטערבארא'ס האנדעלס קאמער א סומע פון איבער 1,000 דאלאר.

דער ארעסט איז א רעזולטאט פון א שטילער אונטערזוכונג וועלכע איז אנגעפיהרט געווארען איבער א וואך צייט.

ער האט זיך מודה געווען אז ער האט געלעבט ברייטער ווי זיינע מעגליכקייטען האבען עס איהם דערלויבט, און אז ער האט זיך באנוצט מיט געלדער פון דער פראווינציעלער רעגירונג.

אידישער דאקטאר פון מאנטרעאל מאכט וויכטיגע ענטדעקונג

מאנטרעאל, דעצעמבער, 31. — אן אנטדעקונג פון גרויסער וויכטיגקייט אין באהאנדלען אינפאנטייל פאראליז איז באקאנט געמאכט געווארען אין מעקגיל אוניווערזיטעט אין דער זעלבער צייט, ווען דר. מאריס בראדי, א מיטגליעדער פון מעק'גיל דעפארטמענט פון באקטעריאלאגיע, האט וועגען דעם געלייענט א רעפעראט ביים יעהרליכען מיטינג פון דער געזעלשאפט פון אמעריקאנער באקטעריאלאגען אין באלטימאר.

איינע פון די שוועריגקייטען אין באהאנדלען פאלען פון אינפאנטייל פאראליז איז געווען דאס באקומען שנעל און גענוג סערום. געוועהנליך פלעגט דער סערום אנטוויקעלט ווערען פון דעם בלוט פון פאציענטען, וואס האבען דורכגעמאכט די קרענק און געזונט געווארען.

דר. בראדי האט אנטדעקט אין בלוט פון אזוי גערופענע נארמאלע דערוואקסענע די זעלבע קערפער, וואס מען געפינט אין בלוט פון אויסגעהיילטע קראנקע.

סערום פון בלוט פון נארמאלע, דאס הייסט פון אזעלכע, וואס זיינען אויף אינפאנטייל פאראליז קיינמאל ניט קראנק געווען, איז געמאכט געווארען, און עס איז באוויזען געווארען אז דער סערום האט די פולע נויטיגע אייגענשאפטען ווי דער, וואס מען האט ביז יעצט באנוצט אין באהאנדלען דער קראנקהייט.

טעלעפאן נומערן געביטען

די נייע טעלעפאן נומערן
פון
„אידישען זשורנאל"
זענען:
עדעלייד 7424
און
עדעלייד 7425
געדענקט עס! געדענקט עס!

בוטשערס פארזיכטיג

משה גראס פעדעלט ארום מיט פלייש און פארקויפט עס אלס כשר, זייט געווארענט ניט אריינצונעמען אין אייערע בוטשער שעפער דערפון, ווייל עס אי ז

נבלה וטריפה.

ווען איהר נעהמט אריין אפילו איין זייטעל פון גראס פלייש פאר טרפות אין אייער שאפ און איהר זענט מכשיל את הרבים מיט טריפות און איהר וועט פארפענטליכט ווערען.

וואורשט פעקטארים אויפמערקזאם

נעהמט ניט אריין קיין ברוסטען פון די אויבענדערמאנטע בוטשערס אדער פון דעם פלייש פעדלער

דער בוטשער
ישעיה וויינבוים
289 דאנדעס סטריט וועסט
האט געשאכטן פון די נעאסרטע שוחטים
דעריבער איז דאס פלייש
נבלה וטרפה!

די שחיטה פון די פאלגענדע שוחטים איז נבלה וטריפה

אברהם הורוויטץ
באלדווין סטריט
יוסף קירשענבוים
ביי הערשעל רובינשטיין, 846 דאנדעס סטריט.
פישביין קעמעראן סטריט
נחום טאוב (דער אוקראינער)
דאנדעס, קארנער מארקהאם
איז נבלה וטריפה

וועגען הערשעל רובינשטיין דער טשיקען דילער, פון 846 דאנדעס סטריט, וועסט, וועלכער האט אנגעקלאגט די רבנים, האט צוגעזאגט, אז ער וועט ארויסשטעלען דעם טריפה'נעם שוחט און בעטען ביי די רבנים א כשר'ן שוחט אויף זיין פלאץ. ביז יעצט האט ער דאס ניט געטאן. ערקלעהרען מיר אלע אידען, אז די געשאכטענע טשיקענס ביי הערשעל רובינשטיין 846 דאנדעס סטריט וועסט זענען נבלה וטריפה זיי ווערען געשאכטען ביי א טריפה'נעם שוחט

משרד הרבנים:	ועד הרבנים:
הרב יהודה ליב גרויבארט	הרב יעקב גארדאן
הרב יוסף וויינריב	הרב שרגא פייבל ריזענמאן
הרב מאיר צבי לעווי	הרב מרדכי לאנגער
	הרב מאיר בערגער

וויכטיגע נייעס

פאר דער באקוועמליכקייט פון די אידישע קאסטימערס האבען
די פריימאן ברידער
געעפענט א ברענטש סטאר אין הארץ פון אידישען געגענט
אין 256 קאלעדזש סט.
קארנער קאלעדזש און ספעדיינע
מיט אן אבסאלוט נייעם סטאק
פון טאקסידאס, דרעס סוטס, העטס, העמדער, שיך
א. ז. וו. אויך איווינינג רעפס און באני קאוטס פאר ליידים

מיר לאדען דאריבער איין אלע אונזערע קאסטימערס און טאראנטאר אידען בכלל צו באזוכען אונזער נייעם העכסט מאדערנעם סטאר און זיך איבערצייגען, אז אי"ה אויף שמחות איז אונזער סטאר דאס איינציגע פלאץ, וואו מען קאן זיך אויספוצען אין דאס שעהנסטע און בעסטע, פאר זעהר א מינימאלען פרייז.

אויפמערקזאם! מיר האבען אויך איינגעפיקסט אין אונזער נייעסטער

— אן ערשט קלאסיגע —
קלינינג און פרעסינג אפטיילונג

וואו די ארבייט ווערט געמאכט ביי עקספערט בעלי מלאכות און מיר קענען דערפאר גאראנטירען הונדערט פראצענטיגע צופרידענהייט אפילו פאר די זעהר רעדוצירטע פרייזען וואס מיר רעכענען. נעמליך. —

סוטס און קאוטס 75 סענט און דרעסעס $1.00

מיר האבען א פינקטליכע דעליווערי סערוויס און אייער ארבייט קען געמאכט ווערען שנעל, פערפעקט און ביליג.

מיר פארהאפען, אז אונזערע פיעלע באקאנטע, חברים, פריינט און דער אידישער עולם בכלל וועלען אונז פאטראניזען. מיר פון אונזער זייט פארזיכערען די בעסטע און ביליגסטע סערוויס.

פריימאן ברידער, 250 קאלעדזש סט.
קינגסדייל 0991
און 571 יאנג סט. קינגסדייל 3270

STANDARD THEATRE

אונזער נייער טעלעפאן נומער איז: וויווערלי 6950

אב. קאגוט פרעזענטירט די גרויסע קינסטלער קא.
פלארענס ווייס, משה אוישער
יעקב זאנגער צוזאמען מיט אונזער קינסטלער קאמפאני:
אנא טייטעלבוים, אסתר פיעלד, חוה זימאנד, סטעלא שולמאן, יצחק ליפינסקי, סימאן קראסנאוו, חיימאן ראפאפארט, נחמיה טאוויס און אליקס אמאסיא.

היינט אווענט, שבת בייטאג און אווענט
1־טען און 2־טען יאנואר
משה אוישער'ס נייע פראדאקשאן

„דער בערדיטשעווער חזן"
א גרויסע מוזיקאלישע אפערעטא

מאנטאג דעם 4־טען יאנואר
ליידיס פריי 2 פאר 1
באריס טאמאשעפסקי'ס אידישע אפערעטא:
„דאס פינטעלע איד"
אויפגעפיהרט פון משה אוישער
די גאנצע קאמפאניע נעהמט איינטייל.

STANDARD THEATRE
WAVERLY 6950

א גרויסער יום טוב מאנטאג דעם 11־טען יאנואר
עהרען אווענט פאר דער באליבטער

אסתר פיעלד
שוישפילערין און זינגערין
עס וועט געשפילט ווערען
מ. שומסקי'ס מוזיקאלישע קאמעדיע
דאס אנדערע ווייבעל
פון ל. פריימאן, איינגעשטודירט און דיריגירט פון מ. גינזבורג.
נאך דער פארשטעלונג וועט געפראוועט ווערען
די זילבערנע חתונה פון אסתר פיעלד אויף דער בינה.
דער בארימטער חזן ב. וולאדאווסקי וועט געבען חופה וקדושין.

אפיס:	אפיס טעלעפאן:
45 ריטשמאנד סט. וועסט	עדעלייד 3083
904־905 סענטראל בילדינג	הויז טעלעפאן: טריניטי 1078

לאיער סאול אייזען ב.א.
SOL. EISEN, B.A.
באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט צו לייען אויף מארטגיידזשעס
מארטגיידזשעס געקויפט

לאיערס גלעס און דיקלער
פון
GLASS - DICKLER & CO.
501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן: עדעלייד 1168 — 1169
אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו־פראקטיק.
געלט געליהען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס.

אפיס טעלעפאן:	נאך אפיס שטונדען:
עלגין 1619	טריניטי 1446.

לאיער
ה. ס. מאנדעל
פון
גודמאן און מאנדעל
באריסטערס, סאליסיטארס א. אז. וו.
רומס 40—41 אימפיריאל באנק בילדינג 171 יאנג סטריט

אפיס:	אפיס טעלעפאן:
45 ריטשמאנד סט. וועסט	וויווערלי 2211
705 סענטראל בילדינג.	הויז טעלעפאן קינגסדייל 8419.

לאיער ב. וויינבערג ב.א.
באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.
מארגיידזשעס געקויפט.